Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Michal Kandráč

Postavení správní rady v české a anglické úpravě

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: prof. JUDr. Stanislava Černá, CSc.

Katedra obchodního práva

Datum vypracování práce: 12. 3. 2018

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 129 127 znaků včetně mezer.

V Praze dne 12. 3. 2018 …….……

Michal Kandráč

Tímto bych chtěl poděkovat paní profesorce Černé za odborné vedení mé práce, své rodině za podporu při studiích a svým přátelům za motivaci.

Obsah

Úvod 1

1. Teoretická a ekonomická východiska řízení akciových společností prostřednictvím správního orgánu 3

1.1. Obecně k řízení a správě akciových společností 3

1.1.1. Problém pána a správce v akciových společnostech 4

1.1.2. Systémy vnitřní struktury řízení akciových společností 5

1.2. Postavení, působnost a struktura správního orgánu 6

1.2.1. Třídění orgánů akciové společnosti 6

1.2.2. Postavení a působnost správního orgánu 6

1.2.3. Členové správního orgánu a výkonní funkcionáři 7

1.3. Správní orgán jako mediátor střetu zájmů zainteresovaných skupin 8

1.3.1. Střet zájmů v akciové společnosti 8

1.3.2. Mediační aspekt správního orgánu 9

1.4. Shrnutí první části 10

2. Správní rada v české právní úpravě 11

2.1. Historie a prameny právní úpravy správní rady v české úpravě 11

2.1.1. Správní rada evropské společnosti v českém právu 12

2.1.2. Prameny právní úpravy správní rady 13

2.2. Koncepce a organizační struktura správní rady v české úpravě 13

2.2.1. Obecná úprava monistického systému v zákoně o obchodních korporacích 14

2.2.2. Organizační struktura správní rady 15

2.2.3. Postavení a působnost předsedy správní rady 17
2.2.4. Postavení a působnost statutárního ředitele 18
2.2.5. Stanovisko Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. Cpjn 204/2015 20
2.3. Postavení a působnost správní rady v české úpravě 22
2.3.1. Správní rada jako orgán kontrolní 22
2.3.2. Správní rada jako orgán výkonný 24
2.3.3. Působnost správní rady v oblasti obchodního vedení 27
2.3.4. Správní rada jako orgán s jednatelským oprávněním? 28
2.3.5. Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze sp. zn. 14 Cmo 312/2015 30
2.4. Shrnutí druhé části 31
3. Board of Directors v anglické právní úpravě 32
3.1. Historický vývoj řízení anglických akciových společností a prameny právní úpravy *Boardu* 33
3.1.1. Regulované společnosti a první *Boardy* 33
3.1.2. Vznik *joint-stock companies* a manažerského *Boardu* 34
3.1.3. Rozvoj *joint-stock companies* a Jihomořská bublina 36
3.1.4. Konsolidace práva *joint-stock companies* 38
3.1.5. *Boardy a corporate governance* 40
3.1.6. Prameny právní úpravy *Boardu* 42
3.2. Koncepce a organizační struktura *Boardu* v anglické úpravě 44
3.2.1. Ředitelé a *Board* v anglických akciových společnostech 44
3.2.2. Ustanovování *Boardů* v soukromých a veřejných akciových společnostech 45

3.2.3. Organizační struktura *Boardu* 47

3.2.4. Funkcionáři *Boardu* 49

3.3. Postavení a působnost *Boardu* v anglické úpravě 50

3.3.1. Postavení a působnost *Boardu* obecně 51

3.3.2. *Board* jako orgán výkonný 51

3.3.3. Předpoklady pro plnění kontrolní funkce *Boardu* 53

3.3.4. *Board* jako orgán kontrolní 54

3.4. Shrnutí třetí části 56

4. Komparace právních úprav a správní rada *de lege ferenda* 58

4.1. Komparace české a anglické úpravy správního orgánu 58

4.1.1. Povaha právních úprav a struktura správních orgánů 58

4.1.2. Postavení a působnost správního orgánu 59

4.2. Správní rada *de lege ferenda* 60

4.2.1. Organizační struktura správní rady *de lege ferenda* 61

4.2.2. Postavení a působnosti správní rady *de lege ferenda* 62

4.2.3. Návrh novely zákona o obchodních korporacích 63

4.3. Shrnutí čtvrté části 64

Závěr 66

Seznam zdrojů 69

1. Seznam použité literatury 69

1.1. Učebnice 69

1.2. Monografie 70

1.3. Odborné články 71

2. Seznam použitých internetových zdrojů 72

3. Seznam použitých právních předpisů 75

4. Seznam použité judikatury 77

Seznam zkratek 79

Abstrakt: Postavení správní rady v české a anglické úpravě 80

Klíčová slova: 81

Abstract: The role of Governing Board under Czech legal regulation and the role of Board of Directors under English law 82

Key words: 83

Úvod

Účinností zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), (dále také jako „ZOK“),[1] došlo k významné změně v právu akciových společností, kdy rekodifikace práva obchodních společností v České republice umožnila akciovým společnostem, aby byly spravovány v rámci monistického systému vnitřní organizační struktury. Česká právní úprava tedy nově umožnila zvolení modelu řízení a správy, který by měl díky existenci jediného (správního)[2] orgánu zjednodušovat vnitřní strukturu akciových společností a zatraktivnit tak jejich zakládání. Zákon o obchodních korporacích však pro monistické akciové společnosti vyžaduje obligatorní ustanovení dvou orgánů, a to správní radu a statutárního ředitele. Tato konstrukce odlišuje českou úpravu od tradičních monistických úprav a vede k výkladovým problémům, které vycházejí z nedůsledného vymezení jejich postavení a okruhu působnosti.

Autor si v této diplomové práci klade čtyři cíle. Prvním z nich je popsat pomocí deskriptivní metody teoretická a ekonomická východiska, jež vedou k vytvoření správního orgánu, prostřednictvím kterého jsou monistické akciové společnosti řízeny a spravovány. Druhým cílem je pomocí deskriptivní, analytické a syntetické metody popsat platnou právní úpravu správní rady v České republice, definovat její postavení, strukturu a působnost. Dílčím cílem této části je vyjádřit se k aktuálním problémům týkajících se správní rady s pomocí odborné literatury a rámce vymezeného v části první. Třetím cílem je pomocí deskriptivní, analytické a syntetické metody popsat historický vývoj a platnou právní úpravu

[1] In: ASPI [právní informační systém]. Nakladatelství Wolters Kluwer ČR [cit. 12. 3. 2018].

[2] Tento termín bude v práci používán jako označení pro řídící orgán monistického systému kombinující v sobě výkonnou a kontrolní působnost. Srov. ČERNÁ, Stanislava, ŠTENGLOVÁ, Ivana, PELIKÁNOVÁ, Irena. a kol. *Právo obchodních korporací. 1. Vydání*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 640. ISBN 9788074787355. s. 411.

orgánu *Board of Directors* (dále jen „*Board*“). *Board,* jakožto *common law*[3] protějšek správní rady, je totiž vhodným prostředkem k demonstraci podstaty, smyslu a praktické funkce správního orgánu, jehož odborné vymezení může poskytnout alternativní pohled na výkladové problémy české úpravy.[4] Závěrečným cílem práce je pak na základě metody komparativní popsat rozdíly v obou právních řádech a následně prostřednictvím metody normativní provést návrh české úpravy správní rady *de lege ferenda* s přihlédnutím k právu anglickému.

Tato diplomová práce částečně vychází z právního stavu ke dni 12. 3. 2018 a také z poznatků uvedených v autorově studentské práci Postavení správní rady v akciové společnosti, publikované v rámci IX. ročníku Studentské vědecké a odborné činnosti na Právnické fakultě Univerzity Karlovy. Autor však díky studiím na University of Glasgow některé své původní závěry ze studentské práce modifikoval a úvahy blíže rozpracoval, což by se mělo projevit i v úrovni odbornosti této práce.

[3] Termín *common law* bude v této práci užíván v jeho užším významu, tedy jakožto označení pro soudcovské a obyčejové právo Velké Británie. GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. *7. aktualiz. vyd*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. 332 s. ISBN 9788073806521. s 117.

[4] BODLÁK, František. Správní rada akciové společnosti v České republice a Itálii. *Obchodněprávní revue*, 2015, roč. 7. č. 3. s. 65–74. ISSN 1803-6554. s. 65.

1. Teoretická a ekonomická východiska řízení akciových společností prostřednictvím správního orgánu

V této části diplomové práce budou vymezena základní teoretická východiska a problémy spojené s řízením akciových společností prostřednictvím správního orgánu. Mimo právní pojetí bude zohledněna taktéž ekonomická stránka řízení akciových společností, která pomůže demonstrovat motivaci akcionářů pro zvolení monistického systému.

1.1. Obecně k řízení a správě akciových společností

Akciovou společnost lze definovat jako obchodní společnost, jejíž základní kapitál je rozdělen na určitý počet akcií (§ 243 odst. 1 ZOK, Companies Act 2006[5], s 3-5). Akciová společnost je právnickou osobou, tedy samostatným subjektem odlišným od svých zakladatelů a vlastníků,[6] a proto musí být v právním styku zastoupena členy statutárního orgánu nebo jinou pověřenou osobou, jež nahrazují její vůli.[7] Tyto osoby jsou v postavení zástupce společnosti a nepřímo i akcionářů jakožto reziduálních vlastníků,[8] s čímž jsou spojeny určité problémy, které budou nyní rozebrány.

[5] Dále také jako „Companies Act“ nebo „CA 2006“. In: Westlaw UK [právní informační systém]. Nakladatelství Thomson Reuters [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné z: https://legalresearch.westlaw.co.uk/.

[6] ČERNÁ 2015 op. cit., s. 38-40. *Salomon & Co Ltd v Salomon* (1897) A.C. 22. In: Westlaw UK [právní informační systém]. Nakladatelství Thomson Reuters [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné na: https://legalresearch.westlaw.co.uk/. s. 31-32. (L Halsbury).

[7] § 151 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „OZ“). In: ASPI [právní informační systém]. Nakladatelství Wolters Kluwer [cit. 12. 3. 2018]. V anglické úpravě obdobně rozhodnutí *Salomon* op. cit., s. 31-32. (L Halsbury).

[8] KERSHAW, David. *Company law in context: text and materials. Second Edition*. Oxford: Oxford University Press, 2012, 944 s. ISBN 9780199609321. s. 175.

1.1.1. Problém pána a správce v akciových společnostech

Řízení a správu akciové společnosti mohou vykonávat buďto sami akcionáři (zejména u jednočlenných či rodinných společností) nebo jiné pověřené osoby (například ředitelé bank).[9] V situaci, kdy se na řízení nepodílejí pouze akcionáři, se pak může stát, že zájmy akcionářů a osob, jež společnost řídí, nebudou totožné.[10] Tato situace se označuje jako problém pána a správce či problém zastoupení.[11]

Míra účasti akcionářů na řízení a správě společnosti a s tím spojená nutnost řešení problému zastoupení se odvíjí zejména od vlastnické struktury a činnosti společnosti. V malých akciových společnostech řízených samotnými akcionáři, které nejsou určeny především k získávání kapitálu od veřejnosti,[12] nebude řešení tohoto problému natolik zásadní, neboť tyto společnosti cílí především na úsporu nákladů volených orgánů a střet zájmů zde není pravděpodobný.[13] Naopak ve společnostech, kde je řízení akcionáři delegováno na profesionální manažery, je tento problém komplexnější, protože s nárůstem počtu akcionářů dochází k větší separaci mezi vedením společnosti a jejími vlastníky.[14] V těchto případech je pak determinace vztahů mezi akcionáři a orgánem řídícím společnost stěžejní pro správné fungování společnosti.

Jako obecné řešení problému zastoupení v akciových společnostech se v odborné literatuře uvádí vytvoření dostatku kontrolních a motivačních mechanismů vůči řídícímu

[9] Tato situace bývá označována jako princip cizorodosti. ČERNÁ 2015 op. cit., s. 366-367.

[10] Například zájem managementu na odměňování bude v rozporu se zájmem vlastníků vynaložit co nejnižší náklady na řízení.

[11] ČERNÁ 2015 op. cit., s. 373.

[12] ČERNÁ 2015 op. cit., s. 367-368.

[13] KERSHAW op. cit., s. 235.

[14] ČERNÁ 2015 op. cit., s. 373.

orgánu, jež bývají označovány jako náklady zastoupení.[15] Cílem tohoto řešení je vynaložení takových nákladů zastoupení, které umožňují efektivní řízení společnosti a zároveň kontrolu osob toto řízení vykonávajících. Z ekonomického hlediska lze předpokládat, že akcionáři budou chtít, aby tyto náklady byly co nejnižší, kdy k dosažení tohoto cíle mimo jiné napomáhá i výběr vhodné modelové vnitřní struktury akciové společnosti.

1.1.2. Systémy vnitřní struktury řízení akciových společností

V současné době se jako dva hlavní systémy řízení a správy akciových společností uplatňují především systém dualistický, tedy řízení akciové společnosti prostřednictvím představenstva jako orgánu výkonného a dozorčí rady jako orgánu kontrolního, a systém monistický, ve kterém je celé řízení společnosti svěřeno orgánu správnímu (tedy výkonná i kontrolní funkce).[16]

V rámci zjednodušení je možné říci, že dualistický systém je preferován spíše v právních řádech zemí s kontinentální právní kulturou (zejména Německo),[17] kdežto monistický systém je vzhledem ke svému původu v *common law* typický zejména pro angloamerické prostředí a dále například ve Francii či Švýcarsku.[18] Díky nezávislému uplatňování systémů jsou sice určitá východiska oběma systémům společná, nicméně z důvodu zaměření této práce se následující rozbor bude týkat výlučně systému monistického.

[15] KERSHAW op. cit., s. 177.

[16] ČERNÁ 2015 op. cit., s. 411-412.

[17] ČERNÁ 2015 op. cit., s. 411-412.

[18] BODLÁK op. cit., s. 65.

1.2. Postavení, působnost a struktura správního orgánu

1.2.1. Třídění orgánů akciové společnosti

Obecně lze dělit orgány akciové společnosti z hlediska jejich působnosti na orgány nejvyšší, výkonné a kontrolní.[19] Nejvyšším orgánem akciové společnosti je valná hromada, jíž zpravidla náleží zásadní rozhodnutí mající vliv na samotnou existenci společnosti.[20] Valná hromada volí členy výkonných orgánů, jejichž úkolem je prostřednictvím kombinace vnitřní (rozhodovací) působnosti stanovovat strategii k naplnění účelu existence obchodní korporace a tuto následně prostřednictvím vnější (jednatelské) působnosti realizovat.[21] Dohledem nad působností výkonných orgánů jsou pak pověřeny orgány kontrolní, jejichž úlohou je sledovat, zda výkonné orgány svou funkci vykonávají řádně.[22]

1.2.2. Postavení a působnost správního orgánu

Vzhledem k tomu, že správní orgán je v tradičním monistickém systému jediným zřizovaným orgánem, delegují na něj akcionáři veškerou působnost k řízení společnosti.[23] Ve správním orgánu tak dochází ke kombinaci výkonné i kontrolní působnosti, což je jeho pojmovým znakem.[24] Obecně tak lze správní orgán označit jako vedoucí orgán monistické akciové společnosti,[25] jehož výkonnou působnost je možné chápat jako rozhodování o cílech

[19] ČERNÁ 2015 op. cit., s. 155.

[20] ČERNÁ 2015 op. cit., s. 157-158. KERSHAW op. cit., s. 191-193.

[21] ČERNÁ 2015 op. cit., s. 157. KERSHAW op. cit., s. 191-193.

[22] ČERNÁ 2015 op. cit., s. 159-160.

[23] KERSHAW op. cit, s. 191.

[24] ČERNÁ 2015, op. cit., s. 411-412.

[25] BODLÁK op. cit., s. 65.

obchodního vedení a pověření konkrétních osob jejich realizací, [26] a kontrolní působnost pak jako monitorování osob toto vedení uskutečňujících.[27]

Ustanovení správního orgánu by tak mělo díky kumulaci výkonné a kontrolní působnosti pro akcionáře představovat úsporu nákladů zastoupení a flexibilní systém řízení společnosti.[28]

1.2.3. Členové správního orgánu a výkonní funkcionáři

V závislosti na tom, zda je člen správního orgánu pověřen výkonnou činností či nikoliv, je možné členy správního orgánu dělit na exekutivní a neexekutivní.[29] Hlavní úlohou výkonných členů je zajištění realizace strategických cílů společnosti a neexekutivních pak kontrola této realizace.[30]

Výkonní členové správního orgánu však nemusí nutně vykonávat veškerou činnost spojenou s uskutečněním vymezených cílů, protože správní orgán či pověřený exekutivní člen mohou svou výkonnou působnost delegovat i na další osoby.[31] Tyto osoby často členy správního orgánu nejsou (jsou v pracovním poměru), a proto se exekutivní složky v monistické akciové společnosti souhrnně označují jako výkonní funkcionáři.[32]

---

[26] Tato působnost bude v této práci označována také jako „manažerská".

[27] KERSHAW op. cit., s. 239.

[28] GEVURTZ, Franklin A. The Historical and Political Origins of the Corporate Board of Directors [online], *Hofstra Law Review*. 2004, Vol. 33, Iss.1, Article 3. s. 1-86. ISSN 00914029. Dostupné na: https://scholarlycommons.law.hofstra.edu/hlr/vol33/iss1/3 [cit. 12. 3. 2018], s. 11.

[29] HAVEL, Bohumil. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem. 1. vyd*. Ostrava: Sagit, 2012. 287 s. ISBN 9788072089239. s. 179.

[30] KERSHAW op. cit., s. 236-239.

[31] DAVIES, Paul L., GOWER, Laurence C. *Gower & Davies' principles of modern company law*. London: Sweet & Maxwell, 2008, 1360 s. ISBN 9780421949003. s. 361, odst. 14-9 a 14-10. KERSHAW op. cit., s. 236-237.

[32] Tento termín tak nelze ztotožňovat s výkonnými členy správního orgánu (přestože do této skupiny patří). BOHÁČEK, Martin. *Základy amerického obchodního práva*. Praha: Linde, 2007, 352 s. ISBN: 9788072016853. s. 173.

Správní orgán jako takový se tedy každodenního řízení společnosti vůbec nemusí účastnit. Tato skutečnost potvrzuje premisu úspory nákladů zastoupení, kdy lze říci, že správní orgán delegací působností na konkrétní osoby zajišťuje, a to zejména u větších společností, efektivní řízení, které zabraňuje zdlouhavosti a nákladnosti rozhodovacího procesu.[33]

1.3. Správní orgán jako mediátor střetu zájmů zainteresovaných skupin

1.3.1. Střet zájmů v akciové společnosti

V kontextu moderních trendů řízení a správy akciových společností by označení správního orgánu jako pouhého zástupce realizujícího vůli společnosti a jejich společníků bylo značně zjednodušující. Ve větších akciových společnostech totiž často dochází ke střetu zájmů více skupin, které správní orgán v rámci řádného řízení společnosti musí vzít v potaz.

Vzhledem k rozsahu problematiky zabývající se hodnotami a cíli, které mají členové vedoucího orgánu při řízení akciové společnosti respektovat, budou pro účely této práce zohledněny dva doktrinální přístupy. Prvním z těchto přístupů je tzv. akcionářská hodnota („*shareholder value*"), která považuje za stěžejní cíl prospěch člena akciové společnosti, tedy zvýšení hodnoty jeho investice či maximalizace profitu.[34] Druhý přístup sice chápe zájem společníka jako primární, avšak požaduje, aby byly zohledněny i jiné osoby se zájmem na společnosti, jako například věřitelé společnosti, zaměstnanci atd.[35] Tyto osoby se označují jako tzv. *stakeholdeři,*[36] a proto je tato doktrína nazvaná „*stakeholder value*" (v anglickém právu se používá termín osvícená akcionářská hodnota, „*enlightened shareholder value*").[37]

[33] KERSHAW op. cit., s. 236.

[34] ČERNÁ 2015 op. cit., s. 178.

[35] ČERNÁ 2015 op. cit., s. 179. Srov. DAVIES, GOWER op. cit., s. 503, odst. 16-38.

[36] Od anglického slova „*stake*", tedy zájem.

[37] DAVIES, GOWER op. cit., s. 503, odst. 16-38.

Vzhledem k tomu, že se v české[38] i anglické úpravě[39] prosazuje spíše přístup *stakeholder value*, bude z této doktríny vycházet i následující výklad. Vhodnost tohoto přístupu lze podpořit taktéž principem společenské odpovědností obchodních korporací, jež se zabývá dopadem činnosti akciové společnosti na okolní svět a veřejnost obecně,[40] kdy nátlak významných věřitelů, odborů či různých neziskových organizací (například na ochranu životního prostředí) může závažným způsobem ovlivnit vnímání akciové společnosti ve veřejném prostoru a tím i ovlivnit její hodnotu na trhu.

1.3.2. Mediační aspekt správního orgánu

Se zvětšováním vlastnické struktury akciové společnosti většinou dochází i ke zvýšení rizika názorových a zájmových střetů mezi výše zmíněnými zainteresovanými stranami (akcionáři, *stakeholdery*, managementem), ať už ohledně směřování společnosti, významných transakcí či jiných souvisejících situací. Faktická moc a zájmy těchto skupin však mohou být rozdílné. Kupříkladu většinoví akcionáři, popřípadě institucionální investoři (penzijní fondy či banky), zastávají dominantní postavení v důsledku vlastnictví většího podílu, a proto mají zpravidla zájem na dlouhodobém prospěchu společnosti (tito tak budou preferovat spíše *stakeholder value*).[41] Menšinoví akcionáři však nemusí mít totožné zájmy jako většinoví akcionáři, neboť mohou spekulovat na krátkodobý zisk, kdy případné nevyplacení dividendy může vést k jejich nespokojenosti (zájem těchto akcionářů tak bude zřejmě inklinovat k *shareholder value).*[42]

---

[38] § 159 OZ a § 51 ZOK. ČERNÁ 2015 op. cit., s. 178-179.

[39] CA 2006, s 172. DAVIES, GOWER op. cit., s. 502-503, odst. 16-38.

[40] HUDSON, Alastair. *Understanding company law. Abingdon, Oxon New York Routledge*, 2012. 291 s. ISBN 0415682185. s. 253–254.

[41] HUDSON 2012 op. cit, s. 80.

[42] HUDSON 2012 op. cit, s. 80.

Správní orgán se tak ve výše zmíněných situacích stává mediátorem, snažícím se najít uspokojivé řešení pro všechny zainteresované strany.[43] Delegace strategického řízení na správní orgán by tak měla vést ke zkvalitnění, efektivitě a objektivitě rozhodovacího procesu ve společnosti.[44] Tomuto napomáhá i působnost kontrolní, díky které by správní orgán měl být informován o stanoviscích všech stran a tyto při svém rozhodování zohlednit.

1.4. Shrnutí první části

Lze tedy shrnout, že výchozí premisou pro řízení společnosti prostřednictvím správního orgánu jako orgánu výkonného a kontrolního je snižování nákladů zastoupení poskytující flexibilní systém řízení. Mezi další důvody pak patří především koncepce správního orgánu jako orgánu vedoucího, který je ve společnostech s pluralitou *stakeholderů* taktéž mediátorem. Výše zmíněné tvoří podklad pro následující analýzu postavení správního orgánu v české a anglické úpravě, přičemž specifika jednotlivých úprav budou zohledněny v příslušných částech této práce.

[43] GEVURTZ op. cit., s. 7-10.

[44] GEVURTZ op. cit., s. 6-7.

2. Správní rada v české právní úpravě

Jak bylo zmíněno v úvodu této práce, zákon o obchodních korporacích umožnil akciovým společnostem zvolit mezi dualistickým a monistickým systémem vnitřní struktury řízení. Po více než 4 letech od účinnosti tohoto zákona však český monistický systém i nadále zůstává jistým unikátem, neboť vyžaduje, aby monistické akciové společnosti obligatorně zřídily mimo správní radu také statutárního ředitele (§ 396 odst. 2 ZOK).

Přestože odborná veřejnost nepředpokládala, že s účinností zákona o obchodních korporacích dojde k hromadným přechodům akciových společností na monistický systém,[45] bylo dle neoficiálních informací ministerstva spravedlnosti ke dni 15. 3. 2016 z celkového počtu 25 792 platných akciových společností evidováno 3 891 akciových společností monistických.[46] Vzhledem k tomu, že se jedná o nezanedbatelný počet společností, je o to problematičtější, že účinná úprava neposkytuje pro tyto společnosti jasné vymezení vztahů jejími orgány a praxe tak musí překonávat výkladové problémy podrobnou úpravou ve stanovách.

Cílem této části diplomové práce je tak popsat účinnou úpravu organizační struktury, postavení a působnosti správní rady v rámci české koncepce monistického systému s přihlédnutím k výkladovým problémům, jež byly akcentovány ve veřejné diskusi.

2.1. Historie a prameny právní úpravy správní rady v české úpravě

Možnost zvolení monistického systému řízení a správy akciové společnosti byla v českém právním řádu umožněna účinností zákonem o obchodních korporacích, tedy od

[45] ČERNÁ 2015 op. cit., s. 411.

[46] Tyto informace autor získal v souvislosti s vypracováváním v úvodu zmíněné studentské práce Postavení správní rady v akciové společnosti. Aktuální informace se autorovi bohužel nepodařilo ke dni uzavření rukopisu práce zjistit.

1. 1. 2014. Do účinnosti tohoto zákona tak byla jedinou přípustnou vnitřní strukturou české akciové společnosti struktura dualistická. Správní rada se však jako správní orgán řídící kapitálovou společnost objevila v českém právním řádu již dříve, a to jako orgán evropské společnosti (*Societas Europea*, zkráceně SE).

2.1.1. Správní rada evropské společnosti v českém právu

Možnost založení evropské společnosti byla v českém právu zavedena na základě nařízení Rady (ES) č. 2157/2001 o statutu evropské společnosti (SE) (dále také jako „nařízení o evropské společnosti" či „nařízení o SE")[47] a prováděcího zákona č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti (dále také jako „zákon o evropské společnosti" či „zákon o SE")[48]. Cílem nařízení o evropské společnosti bylo vytvoření nadnárodní formy akciové společnosti v rámci Evropské Unie (zejména z důvodu snadnějšího přemísťování sídla), a proto mohly členské státy v případě absence národní úpravy jednoho ze systémů do svých úprav chybějící ustanovení doplnit.[49]

Česká republika této možnosti využila, kdy zákon o evropské společnosti již od své účinnosti[50] umožňuje evropským společnostem volbu mezi dualistickým a monistickým systémem, přičemž v monistickém systému evropské společnosti vykonává řídící a kontrolní funkci nejméně tříčlenná a nejvíce osmnáctičlenná správní rada jmenovaná valnou hromadou (Čl. 38 písm. b) a čl. 43 nařízení o SE ve spojení s § 26 zákona o SE). Před účinností zákona o obchodních korporacích bylo taktéž v § 26 zákona o SE stanoveno, že statutárním orgánem monistické evropské společnosti je předseda správní rady nebo generální ředitel, přičemž stejný

[47] In: ASPI [právní informační systém]. Nakladatelství Wolters Kluwer ČR [cit. 12. 3. 2018].

[48] In: ASPI [právní informační systém]. Nakladatelství Wolters Kluwer ČR [cit. 12. 3. 2018].

[49] ČERNÁ 2015 op. cit., s. 554.

[50] Tedy ode dne 14. 12. 2004.

rozsah jednatelského oprávnění náležel i delegovaným generálním ředitelům a správní radě - toto ustanovení však bylo ze zákona vypuštěno (viz níže).

2.1.2. Prameny právní úpravy správní rady

V současnosti tvoří jádro právní úpravy monistického modelu v České republice § 456 - § 463 ZOK, a proto byla ze zákona o evropské společnosti vypuštěna převážná část ustanovení týkající se správní rady. Genezi české úpravy evropské společnosti tak lze nyní užít pro výklad o správní radě toliko podpůrně.[51]

Obecně je možné o úpravě správní rady v zákoně o obchodních korporacích konstatovat, že se jedná o úpravu kusou, neposkytující definici správní rady ani jasné vymezení jejího postavení a působnosti. K překonání tohoto problému je proto důležité použít mimo zákonnou úpravu také odbornou a komentářovou literaturu. Doplněk k těmto pramenům dále poskytuje judikatura českých soudů, především stanovisko Nejvyššího soudu České republiky (dále také jako „NS“) sp. zn. Cpjn 204/2015 ze dne 13. ledna 2016 (dále jako „stanovisko Nejvyššího soudu“ a „Stanovisko NS“, viz níže)[52], která prokazuje, jakým způsobem české soudy na monistický systém nahlíží.

2.2. Koncepce a organizační struktura správní rady v české úpravě

Česká právní konstrukce monistického modelu spočívající v paralelním zakotvení statutárního ředitele jako statutárního orgánu akciové společnosti (§ 463 odst. 1 ZOK) vyvolává výkladové i praktické problémy. V této kapitole tak bude analyzováno organizační postavení správní rady, jakožto i jejího předsedy, a statutárního ředitele, které pomůžou lépe pochopit následné vymezení postavení správní rady z hlediska její působnosti.

[51] ČERNÁ 2015 op. cit., s. 554.

[52] In: ASPI [právní informační systém]. Nakladatelství Wolters Kluwer ČR [cit. 12. 3. 2018].

2.2.1. Obecná úprava monistického systému v zákoně o obchodních korporacích

Volba systému vnitřního řízení akciové společnosti je povinnou náležitostí, která musí být při zakládání společnosti uvedena stanovách, přičemž existující společnosti mohou svůj dosavadní model řízení kdykoliv změnit prostřednictvím modifikace stanov (§ 397 odst. 1 ZOK). V případě volby monistického systému je nutné vycházet z definice obsažené v § 396 odst. 2 ZOK, který stanoví: „*Systém vnitřní struktury společnosti, ve kterém se zřizuje správní rada a statutární ředitel, je systém monistický.*“[53] Česká úprava tak dle důvodové zprávy k zákonu o obchodních korporacích vychází z tradičního dělení monistické struktury na statutární orgán, jímž je statutární ředitel, a kontrolní a „*ve své podstatě stěžejní*“ orgán, kterým je ex lege tříčlenná správní rada, což je důsledek inspirace úpravou francouzskou, italskou a švýcarskou.[54] Zásadním rozdílem českého monistického systému oproti dualistickému je pak možnost kumulace funkcí člena (předsedy) správní rady a statutárního ředitele (§ 463 odst. 3 ZOK).[55]

Přestože je český monistický systém důvodovou zprávou označen jako tradiční, nelze tomuto názoru dle mínění autora přisvědčit. Jak bylo zmíněno výše, tradičním monistickým systémem vnitřní struktury akciové společnosti je takový systém, ve kterém se vedle valné hromady zřizuje pouze jediný (správní) orgán, který v sobě kombinuje působnost výkonnou (manažerskou) a kontrolní.[56] Z hlediska východisek uvedených v první části této práce autor vyjadřuje pochyby, zda vůbec lze v případě existence dvou orgánů o modelu monistickém vůbec hovořit. Paralelní existencí správní rady a statutárního ředitele je tak dle autorova názoru

[53] Dle názoru J. Dědiče, lze volbu provést i pouhým uvedením příslušných orgánů. DĚDIČ Jan, LASÁK Jan. Monistický systém řízení akciové společnosti: výkladové otazníky (1. část). *Obchodněprávní revue*, 2013, roč. 5, č. 3, s. 65-71. ISSN 1803-6554. s. 66.

[54] HAVEL 2012 op. cit., s. 179.

[55] Zde je patrná inspirace modelem francouzským. HAVEL 2012 op. cit., s. 180.

[56] ČERNÁ 2015 op. cit., s. 430.

nutno chápat jako specifikum českých poměrů. Následující analýza úpravy správní rady bude tedy vycházet z českého monistického modelu jako úpravy *sui generis*.

2.2.2. Organizační struktura správní rady

Správní rada je v zákoně o obchodních korporacích koncipována jako kolektivní orgán, jelikož § 457 ZOK stanoví, že správní rada je tříčlenná. Jedná se však o ustanovení dispozitivní, a proto je možné správní radu koncipovat i jako jednočlennou.[57] Speciální úpravu počtu členů správní rady však mohou obsahovat zvláštní právní předpisy, kdy například zákon č. 21/1992 Sb., zákon o bankách (dále jen „ZOB“)[58], vyžaduje, aby správní rada banky měla alespoň pět členů, přičemž jejím členem musí být i statutární ředitel (§ 8 odst. 1 ZOB).

Jednotlivé členy správní rady volí valná hromada a tito následně volí ze svého středu předsedu, kterým musí být fyzická osoba (§ 461 odst. 2 ZOK). V případě jednočlenné správní rady vykonává jediný člen bez dalšího i působnost jejího předsedy, z čehož vyplývá, že takovýto člen musí být taktéž fyzickou osobou.[59] Kolektivní správní rada se pak pravidelně schází na svých jednáních,[60] kde schvaluje rozhodnutí prostou většinou přítomných členů (§ 449 odst. 2 ve spojení s § 456 odst. 2 ZOK).

Na právní postavení členů správní rady se užijí obecná ustanovení o členech orgánů obchodní korporace, zejména povinnost člena jednat s péčí řádného hospodáře (§ 159 OZ)[61] a dále na základě zákonného odkazu v § 456 odst. 2 ZOK taktéž specifická ustanovení o dozorčí

[57] Viz výklad o stanovisku NS.

[58] In: ASPI [právní informační systém]. Nakladatelství Wolters Kluwer ČR [cit. 12. 3. 2018].

[59] DĚDIČ, LASÁK 2013, č. 3, op. cit., s. 69.

[60] Zákon o obchodních korporacích zakotvuje kontrolní mechanismy, pro případ, že se správní rada neschází po dobu delší než dva měsíce. § 459 odst. 1 ZOK.

[61] Dále kupříkladu úprava střetu zájmů. § 54 a násl. ZOK a § 152 a násl. OZ.

radě.[62] Daný závěr neplatí, pokud je předseda správní rady zároveň statutárním ředitelem společnosti, na kterého se přednostně užijí ustanovení o představenstvu (§ 463 odst. 3 ZOK).

Co se týče organizační struktury správní rady, považuje autor za nedůslednét, že zákon o obchodních korporacích nerozlišuje výkonné a nevýkonné členy správní rady na základě jejich faktické funkce ve společnosti, ale z hlediska jejich formální příslušnosti ke konkrétnímu orgánu. Tato situace může být problematická zejména v případech, kdy člen správní rady sice není statutárním ředitelem, ale na základě zmocnění společnost zastupuje (což se v praxi často stává).[63] Za takových okolností by bylo zřejmě vhodnější na postavení takového člena správní rady vztáhnout ustanovení o představenstvu.[64] Z tohoto důvodu autor doporučuje, aby byla právům a povinnostem členů správní rady ve stanovách společnosti věnována značná pozornost.

Závěrem této podkapitoly autor považuje za nutné zmínit, že novela zákona o obchodních korporacích č. 458/2016 Sb.,[65] zavedla kodeterminaci pro akciové společnosti s více než pěti sty zaměstnanci, ve kterých tito volí jednu třetinu dozorčí rady (§ 448 odst. 2 ZOK). Přestože se novelizace vztahuje na vnitřní strukturu dualistickou, je otázkou, nakolik tyto následky dopadají v důsledku § 456 odst. 2 ZOK i na správní radu. Původní návrh tohoto zákona totiž počítal s kodeterminací členů i ve správní radě, avšak ustanovení o správní radě bylo z finální verze zákona vypuštěno.[66] Nadto, k tomu, aby mohlo ke kodeterminaci ve správní

---

[62] ANDREISOVÁ, Lucie. Působení správní rady v monistické struktuře akciové společnosti. *Obchodní právo*, 2014, roč. 23, č. 8, s. 314-323. ISSN 1210-8278. s 315.

[63] KRATOCHVÍLOVÁ, Kateřina. *Novela zákona o obchodních korporacích ulehčí také zakládání společností*. IHNED.cz [online]. Economia, 2016 [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné z: https://pravniradce.ihned.cz/c1-65495580-uleva-pro-korporace-skonci-statutarni-reditele.

[64] HAVEL 2012 op. cit., s. 180.

[65] Zákon č. 458/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). In: ASPI [právní informační systém]. Nakladatelství Wolters Kluwer [cit. 12.3.2018].

[66] Návrh poslanců Jaroslava Zavadila, Romana Sklenáka, Bohuslava Sobotky a dalších na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích).

radě vůbec dojít, musela by mít povinně tři členy, což je v rozporu se stanoviskem Nejvyššího Soudu. Taktéž je třeba vzít v úvahu, že kodeterminace se vztahuje na dozorčí radu jakožto orgán kontrolní, přitom správní rada není její přímou obdobou, jelikož je i orgánem výkonným. V tomto smyslu by tak zaměstnanci mohli mít vliv na obchodní vedení společnosti, což v dualistickém systému nemají. Z výše uvedených důvodů se autor přiklání k názoru, že by se úprava kodeterminace na správní radu akciových společností vztahovat spíše neměla, avšak v rámci prevence se jeví jako vhodné tuto úpravu ve stanovách akciových společností s více než pěti sty zaměstnanci zohlednit.

2.2.3. Postavení a působnost předsedy správní rady

Předseda správní rady je funkcionářem voleným správní radou, který, na rozdíl od statutárního ředitele, není samostatným orgánem monistické akciové společnosti.[67] Funkce předsedy správní rady jsou specifikovány v § 462 ZOK, kdy tyto lze z hlediska působnosti rozdělit na organizační, kontrolní a zástupčí.[68]

Předseda správní rady dle výše uvedeného ustanovení zákona o obchodních korporacích především organizuje a řídí činnost správní rady (například svolávání a navrhování pořadu jednání správní rady), dohlíží na řádný výkon funkce orgánů podřízených správní radě a zastupuje společnost v řízení před soudy a jinými orgány proti statutárnímu řediteli. Je tedy možné říci, že úlohou předsedy je zajišťovat řádný chod správní rady a zároveň dohlížet na agendu spadající do její působnosti. Vzhledem k diskrepanci způsobené zakotvením kontrolní působností předsedy správní rady (§ 462 odst. 1 ZOK) i správní rady jako celku (§ 456 odst. 2 ZOK), se tímto autor přiklání k výkladu J. Dědiče a J. Lasáka, kteří přiznávají kontrolní

Dostupný z: http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=7&ct=592&ct1=0 [cit. 12. 3. 2018]. čl. II. Přechodné ustanovení.

[67] ANDREISOVÁ op. cit., s. 318.

[68] ANDREISOVÁ op. cit., s. 318.

působnost oběma orgánům nezávisle na sobě (viz níže).[69] Z dalších povinností předsedy správní rady je možné jmenovat jeho informační povinnost ohledně činnosti správní rady vůči valné hromadě (§ 462 odst. 1 ZOK).

Postavení předsedy správní rady lze díky výše zmíněným právům a povinnostem označit jako pojistku kontrolního charakteru správní rady. Toto postavení je však do jisté míry omezeno skutečností, že předseda správní rady není samostatným orgánem, a proto je jeho pozice závislá na kontrole ze strany ostatních členů správní rady.[70] Tato skutečnost se projevuje zejména v situaci, kdy předseda zároveň vykonává funkci statutárního ředitele a jeho kontrolní a informační práva a povinnosti tak přecházejí na ostatní členy správní rady.[71] Identická situace je však problematická u správní rady unipersonální, neboť v takovém případě je kontrolní mechanismus správní rady prakticky neexistentní.[72] Dle názoru autora tak musí každá akciová společnost předem posoudit, nakolik vyžaduje zachování kontrolního aspektu předsedy a správní rady, kdy případnou inkompatibilitu členství v orgánech společnosti bude nutné zakotvit ve stanovách.

2.2.4. Postavení a působnost statutárního ředitele

Statutární ředitel je statutárním orgánem monistické akciové společnosti, kterého volí valná hromada, nesvěřují-li stanovy tuto pravomoc správní radě (§ 463 odst. 1 ve spojení s § 421 odst. 2 písm. e) ZOK).[73] Tímto orgánem může být pouze fyzická osoba splňující podmínky pro členství v představenstvu (§ 463 odst. 2 ZOK), což koresponduje se zákonným odkazem na postavení statutárního ředitele v § 456 odst. 1 ZOK. Statutárnímu řediteli náleží ze zákona

[69] Správní radě však náleží kontrolní působnost jako celku, ne jejím jednotlivým členům. DĚDIČ, LASÁK 2013, č. 3, op. cit., s. 68.

[70] HAVEL 2012 op. cit., s. 182.

[71] Jelikož je nemožné, aby předseda objektivně dohlížel sám na sebe. DĚDIČ, LASÁK 2013, č. 3, op. cit., s. 69.

[72] V této souvislosti se zastupování jiným členem dle § 462 odst. 2 ZOK jeví jako neaplikovatelné.

[73] Blíže viz kapitola věnována stanovisku NS.

generální zástupčí oprávnění (§ 164 OZ) a taktéž realizace obchodního vedení v intencích základního zaměření vymezeného správní radou (§ 460 odst. 1 a § 463 odst. 4 ZOK), díky čemuž je možné označit jej jako orgán výkonný.[74]

Statutární ředitel jako samostatný statutární orgán je dle autorova názoru prvek, který z českého monistického systému činí spíše variaci systému dualistického. Obligatorním konstituováním statutárního ředitele totiž dochází k problematickému vymezení jeho vztahu ke správní radě a tím i jeho působnosti. Je totiž nepochybné, že z hlediska hierarchického i teleologického by měl být statutární ředitel podřízen správní radě, což lze dovodit z pravomoci správní rady určovat základní zaměření obchodního vedení, možnosti správní rady jmenovat statuárního ředitele a schvalování smlouvy o výkonu jeho funkce (§ 463 odst. 1 ZOK)[75]. Tuto skutečnost však česká úprava důsledně nereflektuje, neboť statutární ředitel neodvozuje své postavení a působnost od správní rady ale přímo ze zákona o obchodních korporacích, což může vést ke kompetenčním konfliktům (viz níže).

Dále se nabízí otázka, zda je možné, aby monistická společnost měla více statutárních ředitelů. Většina odborné veřejnosti z kogentní úpravy statutárního ředitele a litery zákona o obchodních korporacích, jež se o statutárním řediteli vyjadřuje v jednotném čísle, vyvozuje, že nikoliv.[76] Autor sice souhlasí, že z formálního hlediska zákon zřejmě zakotvení více statutárních ředitelů ve stanovách nepřipouští, nicméně z hlediska teleologického pro takový

---

[74] LÁSÁK, Jan. Statutární ředitel. In: LASÁK, Jan, Jarmila POKORNÁ, Zdeněk ČÁP, Tomáš DOLEŽIL a kolektiv. *Zákon o obchodních korporacích: komentář. Vyd. 1*. Praha: Wolters Kluwer. Komentáře (Wolters Kluwer ČR), 2014. 2872 s. ISBN: 9788074785375. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12. 3. 2018]. Komentář k ustanovení § 463.

[75] Pakliže tak určují stanovy. Viz výklad o stanovisku Nejvyššího soudu.

[76] DĚDIČ Jan, LASÁK Jan. Monistický systém řízení akciové společnosti: výkladové otazníky (2. část). *Obchodněprávní revue*, 2013, roč. 5, č. 4, s. 97-110. ISSN 1803-6554. s. 102; ŠTENGLOVÁ, Ivana. Statutární ředitel. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, Bohumil HAVEL, Filip CILEČEK, Petr KUHN, Petr ŠUK. Zákon o obchodních korporacích: komentář. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck. Velké komentáře, 2017, 1144 s. ISBN 9788074005404. In: BECK-ONLINE [právní informační systém]. Nakladatelství C.H. Beck [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné z: http://www.beck-online.cz/. s. 822–824, bod 1.

závěr neexistuje žádné opodstatnění, neboť akciovou společnost zbytečně limituje a nepřímo diskriminuje větší společnosti, které by mohly preferovat pravidlo čtyř očí.[77] Nezbývá než opět doporučit, aby monistické společnosti důsledně upravily otázky týkající se statutárního ředitele a jeho působnosti ve stanovách.

2.2.5. Stanovisko Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. Cpjn 204/2015

Nejvyšší soud České republiky zásadně ovlivňuje praxi obecných soudů. Z tohoto důvodu lze považovat nadepsané právně nezávazné stanovisko ohledně organizační struktury a působnosti orgánů v českém monistickém modelu za významný výkladový prostředek.

Nejvyšší soud se v rámci tohoto stanoviska vyjádřil k vybraným otázkám ohledně správní rady, které byly pokládány v rámci teorie i praxe. Hlavní myšlenku Nejvyššího soudu lze nalézt v čl. V stanoviska, jež stanoví: „*Statutárním ředitelem akciové společnosti s monistickým systémem vnitřní struktury může být i předseda její jednočlenné správní rady, jakož i člen kolektivní správní rady.*“ Nadto Nejvyšší soud potvrdil stěžejní postavení správní rady v monistickém systému a doplnil, že „*Statutárního ředitele volí a odvolává valná hromada, neurčí-li stanovy, že tak činí správní rada*“.[78]

Autor je toho názoru, že Nejvyšší soud díky své autoritě umožnil dosáhnout v české právní úpravě alespoň *quasimonismu*, kdy dva existující orgány mohou být *de facto* tvořeny jedinou fyzickou osobou. Tento závěr je možné považovat za odpovídající východisku úspory nákladů zastoupení, jež spíše využijí menší akciové společnosti. Na druhou stranu se jedná o rezignaci na kontrolní funkci správní rady, která se v takovém případě stává nadbytečným orgánem, což bude pro větší společnosti zřejmě nepřijatelné.

---

[77] K tomuto teleologickému řešení se přiklonil i JUDr. Petr Šuk v rámci semináře Agentury BOVA: *Dispozitivita a kogentnost u a.s.* konaném 29. 1. 2018 v Praze.

[78] Stanovisko NS, bod 28.

Závěr Nejvyššího soudu ohledně volby statutárního ředitele valnou hromadou vnímá autor jako sporný. Většina právní teorie se totiž doposud klonila k závěru, že ustanovení § 463 odst. 1 ZOK: „*Statutárním orgánem společnosti je statutární ředitel jmenovaný správní radou*“, je *lex specialis* ve vztahu k § 421 odst. 2 písm. e) ZOK, což bylo mimo jiné dokládáno skutečností, že správní rada schvaluje statutárnímu řediteli dle stejného ustanovení i smlouvu o výkonu funkce.[79] Uvedené tvrzení lze podpořit i výkladem *e ratione legis*, neboť kompetence správní rady volit a odvolávat statutárního ředitele vyplývá z její podstaty jako správního orgánu s výkonnou působností v oblasti obchodního vedení.

Opačný názor na tuto problematiku zastává P. Šuk, který považuje argumentaci Nejvyššího soudu jako jedinou možnou pro zachování práva výběru kompetentního orgánu k volbě statutárního ředitele.[80] Volba statutárního orgánu společnosti je totiž otázkou statusovou, a pokud by statutárního ředitele jmenovala pouze správní rada, mohlo by takové ustanovení stanov, jež svěřuje volbu pouze valné hromadě, být neplatné.[81] Takovýto výsledek by byl vzhledem k postavení valné hromady jako nejvyššího orgánu společnosti poněkud absurdní, a proto je v tomto kontextu možné považovat stanovisko Nejvyššího soudu za funkční řešení problematické zákonné úpravy.

Po více než dvou letech od vydání stanoviska Nejvyššího soudu lze konstatovat, že závěry v něm uvedené se v praxi prosadily. Na toto stanovisko bývá často odkazováno odbornou veřejností i soudy, což podtrhuje jeho výkladovou přesvědčivost.[82] Přestože dle mínění autora podřazení volby statutárního ředitele do působnosti valné hromady ještě více

[79] ČERNÁ 2015 op. cit., s. 431.

[80] ŠTENGLOVÁ, Ivana. Statutární ředitel. In: ŠTENGLOVÁ 2017 op. cit., s. 822–824, bod 6.

[81] ŠTENGLOVÁ, Ivana. Statutární ředitel. In: ŠTENGLOVÁ 2017 op. cit., s. 822–824, bod 6.

[82] Viz níže.

vymezilo správní radu vůči tradičním monistickým systémům, je recepce stanoviska veskrze pozitivní a jeví se jako vhodné z něj vycházet i *pro futuro*.

2.3. Postavení a působnost správní rady v české úpravě

Důvodová zpráva k zákonu o obchodních korporacích označuje správní radu jako stěžejní a kontrolní orgán monistické akciové společnosti.[83] Toto stěžejní postavení správní rady však není v zákoně o obchodních korporacích jasně definováno, a proto je její povahu a vymezení nutné dovodit výkladem.[84] Cílem této kapitoly je tak analyzovat postavení správní rady v českém monistickém systému z hlediska její působnosti a přispět tak níže zmíněnými poznatky k vyjasnění určitých výkladových problémů i odborné diskusi.

2.3.1. Správní rada jako orgán kontrolní

Ze zákona o obchodních korporacích lze postavení správní rady jako orgánu kontrolního dovodit z § 456 odst. 2 ZOK, jež postavení správní rady vymezuje odkazem na ustanovení o dozorčí radě. Kontrolní působnost správní rady pak vyplývá z § 460 odst. 1 ZOK, jež do kompetence správní rady svěřuje dohled na výkonem obchodního vedení. Přestože tedy zákon o obchodních korporacích postavení správní rady výslovně nedefinuje, je možné na základě výše uvedeného dojít k závěru, že správní rada v české monistické struktuře akciových společnosti zaujímá postavení orgánu kontrolního (§ 44 odst. 2 ZOK).

Vzhledem k závěru o postavení správní rady jako orgánu kontrolního, lze do její působnosti dle zákona o obchodních korporacích zařadit především dohled nad výkonem působnosti statutárního ředitele a také celkové činnosti společnosti (§ 446 odst. 1 ZOK ve

[83] HAVEL 2012 op. cit., s. 179-180.

[84] LASÁK, Jan. Aplikovatelnost právní úpravy dualistického systému. In: LASÁK 2014 op. cit., komentář k § 456 odst. 2 ZOK.

spojení s § 456 odst. 2 ZOK). Rámec kontrolní působnosti správní rady vymezují zásady schválené valnou hromadou (§ 446 odst. 1 a 2 ZOK ve spojení s § 456 odst. 2 ZOK), která však není oprávněna udělovat správní radě pokyny ohledně provedení konkrétního kontrolního zásahu (§ 446 odst. 3 ZOK).[85]

Samotný výkon kontrolní působnosti správní rady pak může spočívat zejména v uplatňování jejich zákonných pravomocí, jako například práva pozastavení funkce statutárního ředitele v důsledku střetu zájmů (§ 54 odst. 1 a 4 a § 55 odst. 1 ZOK), přezkoumávání dokumentů týkajících se společnosti společně s účetními zápisy a závěrkami (§ 447 odst. 1 a 3 ZOK), či v konfrontaci statutárního ředitele na oficiálních schůzkách správní rady (i mimo ně).[86] Určí-li tak stanovy, může správní rada statutárního ředitele i odvolat (§ 463 odst. 1 ZOK). Z kontrolních povinností správní rady je pak možno zmínit podávání zpráv valné hromadě o výsledcích své činnosti (§ 449 ZOK odst. 1 ZOK).

Výše uvedené však samo o sobě nezdůvodňuje, proč by měla správní rada být orgánem stěžejním, neboť kontrolním orgánem je i dozorčí rada v systému dualistickém, která má ve srovnání se správní radou výrazně slabší postavení.[87] Nadto v případě, že u člena jednočlenné správní rady dochází ke kumulaci funkcí se statutárním ředitelem, přestává správní rada kontrolní funkci plnit úplně.[88] Vymezení správní rady jako orgánu čistě kontrolního je tedy nedostatečné, a proto musí být její postavení analyzováno taktéž v kontextu jejich dalších, nekontrolních, působností. Tuto situaci autor demonstruje, shodně s názory P. Šuka a

[85] DĚDIČ, LASÁK 2013, č. 3, op. cit., s. 70.

[86] Statutární ředitel musí být na schůzky správní rady vždy přizván (§ 458 odst. 2 ZOK). Lze však předpokládat, že statutární ředitel se bude schůzek pravidelně účastnit, jelikož pokud by tak nečinil, vystavil by se riziku porušení péče řádného hospodáře.

[87] ČERNÁ 2015 op. cit., s. 430.

[88] Tím samozřejmě není dotčena povinnost tohoto člena jednat s péčí řádného hospodáře. § 159 OZ.

P. Čecha,[89] na skutečnosti, že odkazy v § 456 ZOK směřují zejména na užití ustanovení pro řešení organizačních a statusových otázek správní rady,[90] jelikož se nemůže jednat o taxativní vymezení její působnosti. Opačný závěr by totiž vedl k eliminaci rozdílů mezi správní a dozorčí radou.[91]

2.3.2. Správní rada jako orgán výkonný

Vzhledem k nedostatečnosti vymezení správní rady jako orgánu kontrolního je nutné vyložit, jakou další působnost zákon o obchodních korporacích správní radě přiznává. Důvodová zpráva o správní radě uvádí, že: *„Ačkoliv je tento orgán* (správní rada – pozn. autora) *obsahově (věcně) nejblíže dozorčí radě, není orgánem obdobným.“*[92] Tato teze je vyjádřena prostřednictvím § 460 odst. 1 ZOK, jež správní radě svěřuje určování základního zaměření obchodního vedení společnosti. Nadto zákon o obchodních korporacích v § 460 odst. 2 ZOK přiznává správní radě tzv. zbytkovou působnost, tedy rozhodovací působnost ohledně jakékoliv věci týkající se společnosti, jež nebyla zákonem svěřena valné hromadě.[93]

Jelikož obchodní vedení a zbytková působnost představují výkonné prvky, jež tradičně náleží statuárnímu orgánu (§ 163 a § 164 OZ), představuje svěření působnosti v těchto oblastech modifikaci kontrolního postavení správní rady, což vede k závěru, že správní rada je taktéž orgánem výkonným. Tuto skutečnost je možné podpořit argumentem, že zákon o obchodních korporacích počítá se správní radou jako orgánem aktivním, což je možné dovodit

---

[89] ČECH, Petr a Petr ŠUK. *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní). Vydání I.* Praha: Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2016, 376 s. ISBN 9788072731770. s. 327.

[90] Například zákazu konkurence či vzniku a zániku funkce členů správní rady.

[91] ŠTENGLOVÁ, Ivana. Statutární ředitel. In: ŠTENGLOVÁ 2017 op. cit., s. 822–824, bod 6.

[92] HAVEL 2012 op. cit., s. 180.

[93] Tato úprava představuje *lex specialis* vůči obecnému pravidlu obsaženému v § 435 ZOK a § 163 OZ, které obchodní vedení i zbytkovou působnost svěřují statutárním orgánům obchodních společností. ČECH, ŠUK 2016 op. cit., s. 326.

z mechanismů obsažených v § 459 ZOK uplatňujících se v případech, kdy se správní rada nesejde po dobu delší než 2 měsíce.[94]

V souvislosti se závěrem, že správní rada je orgán kontrolní i výkonný, vyvstává jeden z největších výkladových problémů českého monistického systému. V § 456 odst. 1 ZOK se totiž stanoví, že ustanovení o představenstvu se použijí jak na statutárního ředitele, tak na orgán s obdobnou působností. Tímto může být díky své výkonné působnosti i správní rada, což se zdá být v přímém rozporu s § 456 odst. 2 ZOK, který vymezuje postavení správní rady odkazem na radu dozorčí. Tato nedůslednost právní úpravy, jež nevzala dostatečně v potaz výkonný aspekt správní rady a kumulaci funkcí v monistickém systému obecně, vede v případech, kdy zákon o obchodních korporacích hovoří o představenstvu, k nejasnostem ohledně jejich obdobného užití na správní radu.

V důvodové zprávě k zákonu o obchodních korporacích se k této problematice uvádí, že odkazy nelze chápat absolutně, a proto se musí vždy užít ta ustanovení, která obsahově nejlépe odpovídají povaze a působnosti daného orgánu.[95] Tento test je však dle autorova názoru nedostatečný, neboť nerozlišuje mezi postavením orgánu ve smyslu organizačním (právní postavení) a jeho působností. Dále tento test neřeší potenciální dopady na zvláštní právní předpisy či legislativu unijní, která se dvěma orgány v monistickém systému nepočítá.[96]

Z tohoto důvodu se autor přiklání k řešení formulovanému J. Dědičem a J. Lasákem, kteří úpravu právního postavení správní rady ve smyslu organizačním definují prostřednictvím § 456 odst. 2 ZOK, tedy odkazem na dozorčí radu, kdežto záležitosti týkající se její působnosti řeší teleologicky na bázi *ad hoc* dle výše zmíněného testu z důvodové zprávy.[97] Vodítko pro

[94] ČERNÁ 2015 op. cit., s. 430.

[95] HAVEL 2012 op. cit., s. 180.

[96] DĚDIČ, LASÁK 2013, č. 3, op. cit., s. 67.

[97] DĚDIČ, LASÁK 2013, č. 3, op. cit., s. 67-68.

aplikaci tohoto řešení by měla poskytovat zejména zbytková působnost správní rady, pod kterou lze zřejmě subsumovat případy, kdy zákon, jiný právní předpis či unijní směrnice hovoří o působnosti představenstva (správního orgánu) a zároveň se nejedná o výlučnou pravomoc statutárního ředitele.[98]

Výše uvedené závěry je možné vnímat alespoň jako částečné vyjasnění vztahů a působností mezi jednotlivými orgány monistického systému. Z hlediska praktického je možné konstatovat, že vymezení působnosti správní rady ve vztahu k valné hromadě nebude zřejmě činit problémy, neboť působnost valné hromady je jasně stanovena v § 421 ZOK. Totéž se bohužel nedá říci o vztahu správní rady a statutárního ředitele, kterým dle zákona o obchodních korporacích náleží působnost v oblasti obchodního vedení společnosti (§ 460 odst. 1 a § 463 odst. 4 ZOK).[99] Jakým způsobem vymezit hranici mezi „základním zaměřením" obchodního vedení a „běžným" obchodním je však velice nejasné.[100] Dále se nabízí otázka, zda může být ze zbytkové působnosti správní rady dovozeno i její postavení ve společnosti jako orgánu statutárního ve smyslu orgánu s generálním zástupčím oprávněním, které by teoreticky členům správní rady mohlo náležet.[101]

Jelikož se jedná o stěžejní výkladové problémy výkonné působnosti správní rady, bude jejich výklad z důvodu rozsáhlosti adresován v samostatných kapitolách.

---

[98] DĚDIČ, LASÁK 2013, č. 3, op. cit., s. 67.

[99] Stanovisko NS, bod 29.

[100] Přitom otázka obchodního vedení je v monistickém systému výsostně důležitá, jelikož případné rozhodnutí v oblasti obchodního vedení mimo působnost správní rady by dle § 45 odst. 1 ZOK ve spojení s § 245 OZ bylo zdánlivé. ČECH, ŠUK 2016 op. cit., s. 327.

[101] LASÁK, Jan. Statutární ředitel. In: LASÁK 2014 op. cit., komentář k § 463 odst. 1.

2.3.3. Působnost správní rady v oblasti obchodního vedení

Obchodní vedení společnosti lze v obecném smyslu definovat jako pravomoc řídit podnikatelskou činnost společnosti a realizovat její podnikatelské záměry.[102] V tomto kontextu je pak možné obchodní vedení teoreticky[103] rozdělit na základní zaměření obchodního vedení,[104] jež vytyčuje operační mantinely vedení, a běžné obchodní vedení, které tento rámec realizuje.[105] Zda správní radě náleží obchodní vedení jako celek, či jen jeho dílčí složka v podobě základního zaměření, je však nejasné.

P. Šuk například z klíčového postavení správní rady vyvozuje, že statutárnímu řediteli bude náležet pouze ta část obchodního vedení, kterou si nevyhradila správní rada, z čehož vyplývá, že správní rada by měla být oprávněna správnímu řediteli udělovat pokyny týkající se běžného obchodního vedení.[106] J. Dědič s J. Lasákem zacházejí ještě dál a tvrdí, že správní rada si může atrahovat jakoukoliv složku týkající se obchodního vedení.[107] S výše uvedeným nesouhlasí I. Štenglová, která obě složky obchodního vedení odlišuje a správní radě pravomoc udělovat statutárnímu řediteli pokyny k obchodnímu vedení nepřiznává. Opačný závěr I. Štenglová považuje za faktickou degradací funkce statutárního ředitele na pouhého „signatáře smluv" závislého na vůli správní rady, což je v protikladu s koncepcí statutárního ředitele jako orgánu výkonného.[108]

---

[102] ČERNÁ 2015 op. cit., s. 160.

[103] V této souvislosti je problematický závěr Nejvyššího soudu formulovaný v usnesení sp. zn. 5 Tdo 488/2008, který označuje za základní rys obchodního vedení jeho každodenní chod, a nikoliv strategická rozhodnutí. Dle názoru autora je však úpravu správní rady nutno brát jako *lex specialis*, který tento obecný závěr pro případ správní rady modifikuje. Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Tdo 488/2008 ze dne 27. srpna 2008. In: ASPI [právní informační systém]. Nakladatelství Wolters Kluwer ČR [cit. 12. 3. 2018].

[104] Například prostřednictvím podnikatelských plánů a rozpočtu pro určité období.

[105] DĚDIČ, LASÁK 2013, č. 4, op. cit., s. 98.

[106] ČECH, ŠUK 2016 op. cit., s. 327.

[107] DĚDIČ, LASÁK 2013, č. 4, op. cit., s. 99.

[108] ŠTENGLOVÁ, Ivana. Působnost správní rady. In: ŠTENGLOVÁ 2017 op. cit., s. 817–820, bod 8.

Autor této práce, aniž by zpochybňoval validitu názoru vyjádřeného I. Štenglovou, se přiklání k prvně uvedenému výkladu. Dle autorova mínění se totiž jeví jako více odpovídající smyslu monistického systému a postavení správní rady jakožto stěžejního orgánu akciové společnosti. Dalším argumentem ve prospěch prvého závěru je skutečnost, že česká koncepce správní rady nepočítá s její účastí na každodenním řízení společnosti jinak než z podnětu statutárního ředitele.[109] Pokud by v takovém případě správní rada působnost neměla rozhodovat, musel by se statutární ředitel dle § 51 odst. 2 ZOK obrátit na valnou hromadu, což by bylo dle autorova mínění zbytečně komplikující a odporující výchozí premise úspory nákladů zastoupení.

Vzhledem ke komplikovanému vymezení působnosti mezi orgány monistické akciové společnosti v oblasti obchodního vedení se tak jeví jako žádoucí, aby společnosti v rámci prevence ve svých stanovách reflektovaly skutečnost, že zákon o obchodních korporacích nahlíží na správní radu spíše jako na orgán vymezující strategické cíle, jež se aktivně na řízení společnosti nepodílí.

2.3.4. Správní rada jako orgán s jednatelským oprávněním?

Zbytková působnost, jakožto subsidiární rozhodovací oprávnění, společně s generálním zástupčím oprávněním, tedy možností právně jednat za společnost ve všech záležitostech, slouží v českém právu obchodních korporací jako definiční znaky statutárního orgánu (§ 163 a § 164 OZ).[110] Vzhledem k tomu, že § 460 odst. 2 ZOK svěřuje zbytkovou působnost v monistickém modelu správní radě namísto statutárnímu řediteli, objevily se v rámci odborné diskuse názory, že by na základě této skutečnosti mohlo být na správní radu nahlíženo jako na

[109] DĚDIČ, LASÁK 2013, č. 4, op. cit., s. 99.

[110] ČERNÁ, Stanislava, ŠTENGLOVÁ, Ivana, PELIKÁNOVÁ, Irena, DĚDIČ, Jan a kolektiv. *Obchodní právo – podnikatel, podnikání, závazky s účastí podnikatele. 1. Vydání*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, 736 s. ISBN 9788075523334. s. 96-97.

druhý statutární orgán ve smyslu orgánu nadaného jednatelským oprávněním (viz níže). Takovéto postavení správní rady by tak z jednotlivých členů správní rady činilo statutární zástupce společnosti.

V odborných diskusích nepanují na toto téma jednotné názory. Možnost zástupčího oprávnění správní rady připouští například J. Dědič, podle nějž představuje zbytková působnost správní rady toliko negativní vymezení jednatelského oprávnění, což podporuje historickým výkladem zrušeného § 26 odst. 2 zákona o ES.[111] Protipól tohoto názoru tvoří například I. Štenglová[112] či J. Lasák[113], kteří správní radě zástupčí oprávnění nepřisuzují. Svůj výklad podporují systematickým oddělením zbytkové působnosti a jednatelského oprávnění a dále speciálním jednatelským oprávněním členů správní rady vyjádřeném v § 462 odst. 2 ZOK, který funguje jako *lex specialis* k obecnému pravidlu, že správní rada za společnost jednat nemůže. K posledně uvedenému názoru se přiklonil i Nejvyšší soud ve výše zmíněném stanovisku, dle kterého „*členové správní rady nejsou členy statutárního orgánu (tím je toliko statutární ředitel), a proto nemohou být pouze z titulu členství ve správní radě „statutárními" zástupci společnosti.*"[114]

S posledně zmíněným závěrem se ztotožňuje i autor této práce. V první řadě je nutné vzít v potaz, že zákon o obchodních korporacích výslovně označuje za statutární orgán akciové společnosti s monistickým systémem pouze statutárního ředitele, nikoliv správní radu (§ 463 odst. 1 ZOK). Dále lze doplnit, že statutární ředitel má jednatelskou a výkonnou působnost *ex*

[111] DĚDIČ, Jan, Monistický systém akciové společnosti v ČR. In: ZOUFALÝ, Vladimír. *XXIII. Karlovarské právnické dny: XXIII. Karlsbader Juristentage.* Praha: Leges, 2015. 490 s. ISBN 9788075020789. s. 286-287.

[112] ŠTENGLOVÁ, Ivana. Působnost správní rady. In: ŠTENGLOVÁ 2017 op. cit., s. 817–820, bod II.

[113] LASÁK, Jan. Statutární ředitel. In: LASÁK 2014 op. cit., komentář k § 463 odst. 1 ZOK.

[114] Stanovisko NS, bod 29.

lege a neodvozuje je tak správní rady, jako je tomu u výkonných funkcionářů v tradičních monistických systémech.

Tyto argumenty společně s výše uvedeným dle autorova názoru nepřipouští takovou konstrukci, kdy by bylo možné správní radě přiznat generální zástupčí oprávnění. Přestože z hlediska teleologického lze J. Dědičovi přisvědčit, že členové správní rady jako stěžejního orgánu by měli mít i působnost statutární, nelze dle názoru autora toto oprávnění vyvozovat ze zbytkové působnosti, která je institutem odlišným, směřujícím k úpravě vnitřních vztahů korporace.[115]

Z těchto důvodů je dle autorova mínění nutné na správní radu pohlížet jako na orgán spíše kontrolní a částečně i výkonný, nikoliv však statutární.[116]

2.3.5. Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze sp. zn. 14 Cmo 312/2015

Problematice zastupování monistických akciových společností se věnoval v dubnu 2017 i Vrchní soud v Praze,[117] který v nadepsaném rozhodnutí vyslovil závěr o nemožnosti udělení prokury členu jednočlenné správní rady. Svou argumentaci soud založil na skutečnosti, že v případě oddělení funkce statutárního ředitele a předsedy správní rady (byť jednočlenné) se uplatní inkompatibilita členství v správní radě a orgánu oprávněném jednat za společnost dle § 448 odst. 7 ZOK, což způsobuje neplatnost udělené prokury.

Tento závěr považuje autor za zcela nesprávný. Vrchní soud v uvedeném rozhodnutí zcela opomíjí výkonný aspekt správní rady a ztotožňuje její funkci s dozorčí radou, což je v rozporu nejen s podstatou monistického systému, ale také výše zmíněnými závěry odborné

---

[115] HAVEL, Bohumil. A ještě k tzv. absolutoriu a také k přenosu obchodního vedení na správní radu. *Obchodněprávní revue.* roč. 5, č. 6, 2013, s. 171-175. ISSN 1803-6554. s. 174.

[116] Srov. LASÁK, Jan. Statutární ředitel. In: LASÁK 2014 op. cit., komentář k § 463 odst. 1 ZOK.

[117] Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 14 Cmo 312/2015 ze dne 6. dubna 2017. Dostupné na: http://kraken.slv.cz/VSPHA14Cmo312/2015 [cit. 12. 3. 2018]. Jednalo se o odvolání proti rozhodnutí o zamítnutí zápisu do obchodního rejstříku.

veřejnosti. Autor nadto souhlasí s názorem J. Dědiče, že za použití argumentu *a maiori ad minus* je nelogické, aby mohl být členem správní rady statutární ředitel, ale nikoliv prokurista.[118] Dále je možné argumentovat zkušenostmi z praxe, kdy akciové společnosti často členy správní rady k jednáním za společnost zmocňují běžnou plnou mocí, jež se do obchodního rejstříku nezapisuje, přičemž platnosti jednání učiněného na základě plné moci nic nebrání.[119]

Ačkoliv je možné se závěrem Vrchního soudu v Praze polemizovat, doporučuje tímto autor monistickým akciovým společnostem postupovat do konečného řešení této otázky Nejvyšším soudem obezřetně a prokuru členům správní rady neudělovat.

2.4. Shrnutí druhé části

Z výše uvedeného vyplývá, že postavení správní rady v české právní úpravě je i po užití výkladu poněkud nejasné. Obligatorní existence dvou orgánu namísto jednoho způsobuje nejen výkladové problémy, na které mnohdy nelze jednoznačně odpovědět, ale také faktickou rigiditu celé monistické struktury, jež akcionáře omezuje v dispozitivní úpravě. Jediným možným závěrem, který tak lze o postavení správní rady učinit, je, že díky kumulaci výkonné a kontrolní působnosti a absenci působnosti statutární stojí na pomezí mezi představenstvem a dozorčí radou, což z ní činí orgán *sui generis*.

[118] DĚDIČ, Jan. Může být člen správní rady prokuristou akciové společnosti? [online]. Kocián Šolc Balaštík, 2017 [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné z: http://www.ksb.cz/cs/novinky-publikace/clanky/3882_muze-byt-clen-spravni-rady-prokuristou-akciove-spolecnosti.

[119] KRATOCHVÍLOVÁ op. cit.

3. Board of Directors v anglické právní úpravě

Řízení akciových společností ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska (dále jen jako „Spojené království“ nebo „Velká Británie“) prostřednictvím správního orgánu, tedy *Boardu,* má, na rozdíl od České republiky, historickou tradici datující se až do 12. století. Dnešní podoba *Boardu* je tak výsledkem vývoje trvajícího několik století. Díky tomuto historickému vývoji je možné nejenom demonstrovat výše uvedená teoretická a ekonomická východiska k vytvoření správního orgánu a stanovení okruhu jeho působnosti, ale také účinnou právní úpravu anglického práva akciových společností včetně moderních trendů, které se v současné době uplatňují v *corporate governance.*

Před samotným započetím této části považuje autor za vhodné zmínit, že postavení *Boardu* je ve Spojeném Království definováno převážně právně nezávaznými instituty, což je oproti české úpravě zásadní rozdíl. Tato část práce tudíž nesměřuje k podání vyčerpávajícího výkladu ohledně veškerých funkcí *Boardu*, ale k demonstraci smyslu tohoto orgánu a úloh, které může ve společnosti zastávat. Cílem této části je tak provést komplexní analýzu postavení *Boardu* v anglických akciových společnostech prostřednictvím popisu jeho historického vývoje, modelové struktury a standartního rozdělení působnosti. Dílčím cílem této části je vnést do odborné diskuse alternativní pohled na problematiku monistického systému a inspirovat akcionáře českých monistických společností k inkorporaci vybraných institutů do vlastních stanov.

3.1. Historický vývoj řízení anglických akciových společností a prameny právní úpravy *Boardu*

3.1.1. Regulované společnosti a první *Boardy*

Board, jakožto orgán s působností v oblasti řízení společnosti, je možné nalézt již v regulovaných obchodních společnostech vznikajících v Anglii ve 12. a 13. století.[120] Tyto společnosti byly tzv. inkorporované, což znamenalo, že jim byl královskou listinou („*Royal Charter*“ dále jen jako „*charter*“) udělen status právnické osoby.[121] Členy těchto společností mohli být pouze obchodníci působící v určitém oboru, neboť inkorporace sloužila jako prostředek k zajištění regulace podnikání.[122] Díky osobnímu charakteru a absenci základního kapitálu regulované společnosti nesloužily jako podnikatelský model, ale spíše jako garant kvality nabízených produktů nebo služeb, fórum pro setkávání členů a platforma pro řešení sporů.[123]

Systém řízení těchto společností vycházel z modelu správy středověkých městských korporací.[124] Nejdůležitější otázky týkající se společnosti, jako přijímání závazných statutů a ordonancí (například o podmínkách označování výrobků), tak byly rozhodovány na slavnostních shromážděních všech členů (tzv. ranní proslovy, „*morning speeches*“),[125] přičemž

[120] Předchůdcem těchto společností byly obchodní cechy („*gilda mercatoria*“). WALKER, C.E, The History of the Joint Stock Company. *The Accounting Review* [online]. 1931, Vol. 6, No. 2. s. 97-105 [cit. 12. 3. 2018]. ISSN 1558-7967. Dostupné z: http://www.jstor.org/stable/238866. s. 97-98.

[121] Udělení statusu právnické osoby (inkorporace) bylo považováno za výsadní privilegium panovníka, později bylo možné společnosti inkorporovat taktéž prostřednictvím zákona. GIRVIN, Stephen, FRISBY, Sandra, HUDSON, Alastair, a James H. CHARLESWORTH. *Charlesworths company law. 18th Edition*. London: Sweet & Maxwell, 2010, 960 s. ISBN 9781847039194. s. 7, odst. 1-005.

[122] Za tímto účelem byla regulovaným společnostem udělována výsadní práva, například k povolování obchodu na určitém území. GEVURTZ op. cit., s. 25 a 55-57.

[123] WALKER op. cit., s. 97–98. GEVURTZ op. cit., s. 24–25.

[124] HUDSON 2012 op. cit., s. 13.

[125] Např. přijímání nových členů, rozhodování sporů. GEVURTZ op. cit., s. 55–56.

každodenní správu společnosti zajišťovali strážci („*wardens*“), které lze označit za předchůdce dnešních výkonných funkcionářů.[126]

V průběhu času se však ukázalo jako nepraktické a nákladné, aby některé otázky byly rozhodovány všemi členy pouze několikrát do roka.[127] Z tohoto důvodu došlo k vytvoření nového orgánu, tzv. *Boardu*, jehož členové byli voleni na výše zmíněných setkáních jako zástupci společníků.[128] Úkolem těchto zástupců bylo vyjadřovat kolektivní vůli všech členů a pomáhat strážcům v rozhodování o každodenních záležitostech chodu společnosti.[129] Lze tedy říci, že tyto prvotní *Boardy* v sobě kumulovaly aspekt kontrolní, mediační a částečně též aspekt výkonný (ne však ve smyslu manažerském).

3.1.2. Vznik *joint-stock companies* a manažerského *Boardu*

Vzhledem k tomu, že regulované společnosti neměly ryze podnikatelský charakter, byl pro realizaci obchodních záměrů používán tzv. *partnership*.[130] *Partnership* je jedním z nejstarších podnikatelských modelů *common law*, kdy do dnešního dne patří mezi jeho pojmové znaky neomezená společná a nerozdílná osobní odpovědnost partnerů za dluhy *partnershipu*.[131] Díky této odpovědnosti se na řízení *partnershipu* zpravidla podílejí všichni partneři rovným dílem.[132]

---

[126] Správa spočívala především v podobě zajišťování dodržování obchodních pravidel společnosti. GEVURTZ op. cit., s. 56-57.

[127] GEVURTZ op. cit., s. 56-58.

[128] První zmínky o řízení těchto korporací prostřednictvím *Boardu*, lze nalézt již v rezoluci londýnského cechu kupců Mercer's Company z roku 1463, která členům umožňovala zvolit mimo strážce také dvanáct asistentů. GEVURTZ op. cit., s. 54-57.

[129] Zejména o sporech mezi jednotlivými členy a ochraně pravidel týkajících se užívání označení regulované společnosti. GEVURTZ op. cit., s. 25. a 54–55.

[130] WALKER op. cit., s. 98.

[131] *Partnership* není v anglickém právu právnickou osobou a vzniká již v okamžiku, kdy se alespoň dvě osoby spojí při výkonu společné pokračující podnikatelské aktivity za účelem dosažení zisku. Partnership Act 1890. In: Westlaw UK [právní informační systém]. Nakladatelství Thomson Reuters [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné z: https://legalresearch.westlaw.co.uk/. s 1 a 9.

[132] Partnership Act 1890, s 5.

V průběhu 15. – 17. století se však *partnership* ukázal jako značně nepraktický pro přepravu zboží do nově vznikajících kolonií v Americe, Africe a Asii. Obchodní lodě se totiž často potápěly či byly přepadávány, což představovalo velké riziko ztráty, která mohla být pro partnery likvidační. Podnikatelská praxe tak vytvořila nový obchodní model, a to tzv. „*joint-stock company*“, kterou je možné označit jako anglického předchůdce moderní akciové společnosti (*joint-stock company* dále také jako „akciová společnost“).[133] Klíčový aspekt *partnershipu*, tedy jeho osobní charakter, byl v *joint-stock companies* nahrazen aspektem kapitálovým, jež byl představován společným majetkem obchodníků a majitelů lodí (v angličtině „*joint-stock*“, viz název *joint-stock company*).[134]

Kapitálový základ *joint-stock companies* vedl taktéž ke změně ve způsobu řízení těchto společností.[135] V důsledku existence společného majetku bylo nutné zajistit prospěch *joint-stock company* jako celku, a proto mezi sebou společníci uzavírali smlouvu o vzájemných právech a povinnostech, jež se dá považovat za předobraz stanov.[136] Pro maximalizaci efektivity těchto společnosti se pak začalo prosazovat manažerské řízení prostřednictvím *Boardu*.[137] Tento musel být důsledku změny podnikatelského modelu orgánem aktivnějším a činit více rozhodnutí než v regulovaných společnostech, a proto do standardní oblasti působnosti *Boardu* náleželo například plánování jednotlivých plaveb a zajišťování finančních i

[133] WALKER op. cit., s. 99.

[134] HUDSON 2012 op. cit., s. 14.

[135] GEVURTZ op. cit., s. 24-25.

[136] V této smlouvě, a později na samostatných listinách, byly uváděny podíly jednotlivých členů na celkovém majetku, čímž de facto došlo k vytvoření prvních akcií. HUDSON 2012 op. cit., s. 14. DUBOFSKY, Melvin. *The Oxford Encyclopedia of American Business, Labor, and Economic History.* Oxford: Oxford University Press, 2013, 1138 s. ISBN 9780199738816. s. 414. WALKER op. cit., s. 100.

[137] Užívání *Boardu* k řízení společnosti lze najít například v charteru Russian Company z r. 1554. GEVURTZ op. cit., s. 21-26. WALKER op. cit., s. 101.

personálních prostředků pro jejich realizací.[138] Koncept *Boardu* se tedy v *joint-stock companies* změnil z orgánu pomocného na orgán manažerský.[139]

3.1.3. Rozvoj *joint-stock companies* a Jihomořská bublina

V souvislosti s rozvojem *joint-stock companies* je nutné zmínit, že většina těchto společností nebyla inkorporována, a proto se formálně jednalo o *partnershipy* (často vytvářené pouze za účelem jediné cesty).[140] K inkorporaci *joint-stock companies* začalo docházet až v průběhu 16. a 17. století, kdy státní administrativa prostřednictvím inkorporačního aktu (*charter*, či zákon) udělovala těmto společnostem monopol k obchodování v určité geografické oblasti (například Indii či Africe) a začala tak regulovat zaoceánské obchodování.[141]

Podpora státní administrativy, rapidní zvýšení počtu a úspěšnost *joint-stock companies* vedly nejen k rozvoji britské ekonomiky, ale také ke zvýšení poptávky po akciích a tím i k rozšíření obchodu s nimi.[142] Díky tomu došlo k nárůstu členských základen akciových společností, což společně s odlišnou výší investic jednotlivých společníků do základního kapitálu vedlo k otázkám týkajícím se míry angažovanosti akcionářů na řízení společnosti.[143] U akciových společností s rozptýlenou vlastnickou strukturou tak nutně došlo k definitivnímu oddělení vlastnictví od řízení a správy společnosti, které nadále vykonával pouze *Board* složený

---

[138] *Board* pověřoval realizací těchto cílů kapitány lodí s oprávněním majetek prodat či směnit. Tyto tak lze považovat za výkonné funkcionáře. HUDSON 2012 op. cit., s 14-17.

[139] GEVURTZ op. cit., s. 24-25

[140] GIRVIN op. cit., s. 7, odst. 1-005.

[141] V roce 1600 byla například inkorporována věhlasná East India Company. PRIVY COUNCIL OFFICE. *Chartered bodies* [online databáze]. Independent.gov.uk, 2018 [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné z: https://privycouncil.independent.gov.uk/royal-charters/chartered-bodies/.

[142] THE ROYAL EXCHANGE. *Heritage of The Royal Exchange* [online]. TheRoyalExchange.co.uk, 2018 [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné z http://www.theroyalexchange.co.uk/heritage/.

[143] U inkorporovaných společností byl nadto díky veřejnoprávnímu aspektu zájem expanze a úspěchu společnosti často nadřazen zájmu jednotlivých akcionářů, což vyvolávalo jejich racionální apatii. FREEMAN, Mark, PEARSON, Robin a James TAYLOR. Law, politics and the governance of English and Scottish joint-stock companies, 1600 – 1850. *Business History*, 2013 Vol. 55, No. 4, 633–649 [cit. k. 12. 3. 2018]. ISSN 1743-7938 (web). Dostupné z: http://dx.doi.org/10.1080/00076791.2012.741971. s. 639.

z profesionálů.[144] Toto oddělení zdůraznilo postavení *Boardu* jako orgánu vedoucího (manažerského), díky čemuž začalo být na *Board* nahlíženo jako na centrální management odpovědný za vedení a úspěch společnosti.[145]

V průběhu 18. století se však ukázalo, že *common law* neobsahuje dostatečné záruky pro zajištění bezproblémového řízení *joint-stock companies* prostřednictvím *Boardu*. V roce 1720 totiž došlo k vyvrcholení tzv. Jihomořské bubliny, což byl první případ investiční bubliny s drastickým dopadem na celou Anglii.[146] Jihomořská bublina se týkala činnosti South Sea Company (česky „Jihomořská společnost"), která převzala část státního dluhu výměnou za monopol k obchodování v Jižní Americe.[147] South Sea Company byla díky tomuto monopolu považována veřejností za velice perspektivní, přičemž poptávku po jejich akciích zvyšovala také skutečnost, že společnost nabízela své akcie i výměnou za státní dluhopisy.[148]

Obchod se španělskými koloniemi však nedosahoval předpokládaného objemu a South Sea Company prakticky vůbec nevyvíjela ekonomickou činnost.[149] Členové *Boardu* této společnosti však realitu dokázali úspěšně kamuflovat vypouštěním fám o prosperitě společnosti či chystaných smlouvách mezi Velkou Británií a Španělskem, poskytováním finančních asistencí významným osobám, pronajímáním lukrativních kancelářských prostor aj.[150] Hodnota akcií South Sea Company tak prudce stoupala[151] až do okamžiku, kdy se veřejnost v roce 1720

---

[144] GEVURTZ op. cit., s. 21-26.

[145] GEVURTZ op. cit., s. 24-26.

[146] HUDSON 2012 op. cit., s. 15.

[147] Učinila tak s vizí budoucího obchodu se španělskými koloniemi v důsledku uzavření Utrechtského míru. BEATTIE, Andrew. *Market Crashes: The South Sea Bubble (1711)* [online]. Investopedia.com, 2018. [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné z: https://www.investopedia.com/features/crashes/crashes3.asp.

[148] HUDSON 2012 op. cit., s. 15.

[149] BEATTIE op. cit.

[150] HUDSON 2012 op. cit., s. 14-16.

[151] V květnu 1720 se dokonce cena jedné akcie South Sea Company vyšplhala na cenu GBP 1 050. LIPOVSKÁ, Hana. *Moderní ekonomie: Jednoduše o všem, co byste měli vědět. První vydání.* Praha: Grada, 2017, 256 s. ISBN 9788027101207. s. 176, odst. 24.2.

dozvěděla, že členové jejího *Boardu* své akcie tajně prodávají.[152] Jakmile vyšla pravda o společnosti najevo, investiční bublina splaskla a strmý pokles hodnoty akcií zpátky na reálnou hodnotu zruinoval enormní množství lidí, včetně některých členů vlády.[153]

Díky provázání South Sea Company se státním dluhem měla tato investiční bublina významný dopad na hospodářství celé země. Z tohoto důvodu došlo k rapidní změně názoru na *joint-stock companies*, kdy jako reakce na tuto situaci byl v roce 1720 přijat Bubble Act („Bublinový zákon"), který zakazoval založení jiných než inkorporovaných akciových společností.[154] Řízení inkorporovaných *joint-stock companies* začalo být důsledně monitorováno státní administrativou[155] a stalo se tak na více než sto let „kabinetní záležitostí" privilegovaných, vedoucí k zpomalení rozvoje akciových společností.[156]

3.1.4. Konsolidace práva *joint-stock companies*

Stav, kdy v Anglii vznikaly pouze inkorporované společnosti, trval až do první čtvrtiny 19. století. Zákaz tvoření *joint-stock companies* vedl k vytváření *partnershipů* s rozsáhlými a často pochybnými členskými základnami, které komplikovaly majetkové spory.[157] Nadto bylo s probíhající industriální revolucí nutné k rozvoji a financování projektů či továren zajistit velký objem investic od veřejnosti,[158] pro které byly tyto rozsáhlé *partnershipy* značně nepraktické.[159]

---

[152] LIPOVSKÁ op. cit, s. 176, odst. 24.2.

[153] LIPOVSKÁ op. cit, s. 176, odst. 24.2.

[154] GIRVIN op. cit., s. 7, odst. 1-005.

[155] Otázky organizace a řízení těchto společností totiž byly upravovány v inkorporačním aktu. GEVURTZ op. cit., s. 24.

[156] FREEMAN 2013 op. cit., s. 637.

[157] WALKER op. cit., s. 105.

[158] HUDSON 2012 op. cit., s. 15.

[159] WALKER op. cit., s. 105.

V roce 1825 tak došlo k zrušení Bublinového zákona,[160] přičemž následně byly dosavadní způsoby inkorporace *joint-stock companies* nahrazeny registrační procedurou.[161] Tento trend byl zásadně umocněn rozhodnutím Sněmovny Lordů ve věci *Salomon & Co Ltd v Salomon,* kde byl vysloven revoluční názor, že v momentě registrace společnosti vzniká nová osoba s vlastním majetkem, odlišná od svých členů.[162] Ačkoliv lze argumentovat, že se jednalo částečně o politické rozhodnutí k podpoře financování obchodu,[163] toto oddělení společností od jejich členů umožnilo nezávislost *joint-stock companies* a otevřelo cestu k modernímu právu akciových společností.

Výše zmíněné skutečnosti měly význam i pro postavení *Boardu* a jeho členů. V první řadě se jednalo o zavrhnutí politiky ovlivňování a dosazování osob do managementu inkorporovaných společností státem, která vyvolávala otázky ohledně ochrany akcionářských práv a efektivního řízení.[164] Hlavní změnou však byla skutečnost, že se z řízení a správy akciových společností, kterou dříve vykonávali aristokraté či jiné významné osoby, stala lukrativní a vyhledávaná profese, jež v průběhu industriální revoluce reformovala třídní systém Velké Británie.[165] Po zkušenostech s Jihomořskou bublinou se však potřebovala Anglie vyvarovat různým machinacím a podvodům. Otázkám postavení a působnosti členů *Boardu* věnována tak začala být věnována značná pozornost zejména v judikatuře, která v průběhu

[160] Zákonem Bubble Companies etc. Act. GERVIN op.cit., s. 8, odst. 1-006.

[161] Joint Stock Companies Act 1844, s. II a IV. In. Westlaw UK [právní informační systém]. Nakladatelství Thomson Reuters [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné z: https://legalresearch.westlaw.co.uk/.

[162] Nejednalo se tak o právní osobnost odvozenou od výsadního práva státu a panovníka, ale z vůle zakladatelů. *Salomon & Co Ltd v Salomon* op. cit., s 31-32. (L Halsbury).

[163] HUDSON 2012 op. cit., s. 29-30.

[164] FREEMAN 2013 op. cit., s. 641.

[165] HUDSON 2012 op. cit., s. 17.

tohoto období zásadním způsobem definovala například fiduciární povinností členů *Boardu,* čímž položila základy moderního anglického práva akciových společností.[166]

3.1.5. *Boardy a corporate governance*

Opětovný nárůst akciových společností jejich větší regulace[167] vedly mimo jiné i ke vzniku disciplíny korporátního práva zvané *corporate governance,* kterou je možné chápat jako nauku o systému, kterým jsou akciové společnosti řízeny a kontrolovány.[168] Otázky týkající se řádného *corporate governance* byly v anglické odborné i veřejné diskusi akcentovány zejména v důsledku korporátních skandálů druhé poloviny 20. století, kdy došlo k bankrotu mnoha velkých akciových společností[169] kvůli závažným pochybením managementů.[170] Za příčinu těchto skandálů byl považován především nedostatek korporátní etiky akciových společností, jež se projevoval zejména v nespolehlivém zobrazení finančního stavu společnosti, neefektivní kontrole *Boardů* umožňující zneužití pravomocí výkonných funkcionářů a jejich nepřiměřené odměňování.[171]

Vzhledem k politické nevoli parlamentu Velké Británie upravit tuto problematiku na zákonné úrovni, bylo jako „gentlemanské“ řešení zvoleno ustanovení pracovních komisí, jež vypracovávaly nezávazné zprávy s *corporate governance* tématikou, ve kterých byly

---

[166] *Aberdeen Railway Co v Blaikie* (1854), 17 D. (H.L.) 20, s. 21-22 (L Cranworth). In: Westlaw UK [právní informační systém]. Nakladatelství Thomson Reuters [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné na: https://legalresearch.westlaw.co.uk/.

[167] GIRVIN op. cit., s. 8-9, 1-006 – 1-007.

[168] THE COMMITTEE ON THE FINANCIAL ASPECTS OF CORPORATE GOVERNANCE a GEE and Co. Ltd. The Financial Aspects of Corporate Governance. London: Gee, 1992, 91 s. ISBN 0852589158. Tzv. Cadburyho zpráva, odst. 2.5.

[169] Ve Velké Británii se jednalo například o společnosti Polly Peck International. BATES, Stephen. *How Polly Peck went from hero to villain in the City* [online]. TheGuardian.com, 2010 [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné z: https://www.theguardian.com/business/2010/aug/26/polly-peck-business-asil-nadir.

[170] HUDSON 2012 op. cit., s. 169–170.

[171] HUDSON 2012 op. cit., s. 170.

formulovány doporučení ohledně zásad řízení akciových společnosti.[172] Tyto byly následně sjednoceny v ucelené kodexy *corporate governance*, jež v současnosti představuje UK Corporate Governance Kodex („*The UK Corporate Governance Code*“, dále také jako „UKCGC“), o kterém bude pojednáno níže.[173]

Přestože jsou kodexy *corporate governance* právně nezávazné, tedy tzv. *soft law*, nutnost dodržování zásad v nich obsažených se opět projevila ve finančních krizích počátkem 21. století, v souvislosti s bankrotem společností jako Enron[174] či pádem banky Lehman Brothers[175]. Vzhledem k tomu, že korporátní skandály velkých akciových společností způsobených vadným řízením společností lze označit za motiv, který se opakuje již od Jihomořské bubliny,[176] je na *corporate governance* ve Velké Británii nahlíženo, zejména u společností s kótovanými akciemi (viz níže), jako na prostředek ochrany společnosti a investorů před managementem.[177]

Po více než 800 letech vývoje akciových společností tak lze vidět, že *Board* se v anglické úpravě vyvinul z podpůrného orgánu obchodních cechů v klíčový orgán akciových společností, na jehož řádném chodu stojí úspěch celé společnosti.

---

[172] Viz výše citovaná Cadburyho zpráva, dále například zprávy komisí Greenburyho, Higgse a Turnbulla. THE INSTITUTE OF CHARTERED ACCOUNTANTS IN ENGLAND AND WALES. *Corporate governance codes and reports* [online]. ICAEW.com, 2018 [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné z: https://www.icaew.com/library/subject-gateways/corporate-governance/codes-and-reports.

[173] FINANCIAL REPORTING COUNCIL. The UK Corporate Governance Code [online]. frc.org.uk, 2016 [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné z: https://www.frc.org.uk/getattachment/ca7e94c4-b9a9-49e2-a824-ad76a322873c/UK-Corporate-Governance-Code-April-2016.pdf.

[174] HUDSON 2012 op. cit., s 171-172.

[175] INVESTOPEDIA STAFF. *Case Study: The Collapse of Lehman Brothers* [online]. Investopedia.com, 2017 [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné z: https://www.investopedia.com/articles/economics/09/lehman-brothers-collapse.asp.

[176] PAULET, Elisabeth. *The Subprime Crisis and Its Impact on Financial and Managerial Environments. An Unequal Repercussion at European Level.* Cambridge: Cambridge Scholars Publishing, 2012, 195 s. ISBN 9781443840774. s. 29.

[177] HUDSON 2012 op. cit., s. 180.

3.1.6. Prameny právní úpravy *Boardu*

Přestože se Velká Británie skládá z více právních jurisdikcí (Anglie, Skotsko etc.), kdy každá z nich má svá specifika,[178] je právo akciových společností Spojeného království unifikované. V současnosti tak tvoří stěžejní úpravu anglického práva akciových společností Companies Act 2006, který je účinný na území celé Velké Británie (CA 2006, s 1299). Význam tohoto zákona pro další výklad spočívá zejména v jeho členění akciových společností na jednotlivé typy, a to především v jeho dělení společností v závislosti na tom, zda společnost nabízí své akcie veřejnosti (tzv. veřejná společnost, „*public company*“) či nikoliv (tzv. soukromá společnost, „*private company*“).[179]

Ačkoliv Companies Act například reguluje práva a povinností ředitelů (dále také jako „členové *Boardu*“, CA 2006, s 150 an.) neobsahuje ustanovení, které by jakýmkoliv způsobem definovaly samotný *Board* či jeho funkci. Jediným návodem, jež tedy lze v rámci tohoto zákona pro pochopení postavení *Boardu* užít, jsou Modelové stanovy pro veřejné a soukromé akciové společnosti („*Model Articles*“, dále budou jako „Modelové stanovy“ označovány pouze Modelové stanovy pro veřejné akciové společnosti).[180] Tyto Modelové stanovy se dle s 18 a s 20 Companies Actu užijí automaticky v případech, kdy akciová společnost své stanovy nemá nebo v rozsahu, v jakém se jejich užití s vlastními stanovami společnosti nevylučuje. Tyto Modelové stanovy obsahují ve svých článcích ustanovení týkající práv a povinností členů *Boardu* (zejména MA, Art. 3–5) a poskytují tak nepřímo náhled na výchozí

[178] Tyto odlišnosti nejsou v právu akciových společností markantního charakteru. BLACK, Gillian. *Business Law in Scotland (3rd edition)*. Edinburgh: Thompson/W. Green, 2015, 954 s. ISBN 9780414036734. s. 3, odst. 1-05.

[179] Toto dělení je obsaženo v s 4(2)) CA 2006. Dále Companies Act dělí společnosti na základě odpovědnosti akcionářů za dluhy společnosti na omezené (tzv. omezená společnost, „*limited company*“) či neomezené (tzv. neomezená společnost „*unlimited company*“). CA 2006, s 3(4)).

[180] Companies (Model Articles) Regulations 2008/3229. In: Westlaw UK [právní informační systém]. Nakladatelství Thomson Reuters [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné na: https://legalresearch.westlaw.co.uk/.

distribuci působnosti v anglických akciových společnostech. Užití Modelových stanov je však toliko podpůrné, a proto zakladatelé mohou upravit vztahy ve společnosti odchylně.[181]

Přestože jsou Modelové stanovy díky pravidlu subsidiárního užití vhodným prostředkem k demonstraci výchozího postavení *Boardu*, nejedná se o zdroj vyčerpávající. Vzhledem k historickému vývoji je nutné hledat zdroje úpravy *Boardu* i v právně nezávazných kodexech *corporate governance*. V současnosti je moderní britský pohled na řízení akciových společností prostřednictvím *Boardu* představován výše zmíněným UK Corporate Governance Kodexem. Tento kodex ve svých článcích rozpracovává modelovou úlohu, funkce a strukturu *Boardu*, čímž poskytuje zakladatelům praktická východiska k definování jeho konkrétního postavení a působnosti. Vhodným doplňkem UK Corporate Governance Kodexu jsou dále Průvodce efektivitou Boardu ("*Guidance on Board Effectivness*", dále také jako „GBE") a Průvodce managementem rizik, interní kontrolou a souvisejícím finančním a obchodním hlášením („*Guidance on Risk Management, Internal Control and Related Financialand Business Reporting*", dále také jako „GRM") vypracované Radou pro finanční zprávy ("*Financial Reporting Council*"), které na UK Corporate Governance Kodex navazují a blíže rozpracovávají stěžejní principy v něm obsažené.[182]

---

[181] Vlastní stanovy společnosti mají v anglickém právu smluvní povahu, které se mohou členové *Boardu* dovolávat. *Automatic Self-Cleansing Filter Syndiacte Company, Limited v Cunnighame* [1906] 2 Ch 34. In: Westlaw UK [právní informační systém]. Nakladatelství Thomson Reuters [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné na: https://legalresearch.westlaw.co.uk/. s 44–46. (LJ Cozens-Hardy).

[182] FINANCIAL REPORTING COUNCIL. *Guidance on Board Effectiveness* [online]. Frc.org.uk, 2011 [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné z: https://www.frc.org.uk/getattachment/11f9659a-686e-48f0-bd83-36adab5fe930/Guidance-on-board-effectiveness-2011.pdf; FINANCIAL REPORTING COUNCIL. *Guidance on Risk Management, Internal Control and Related Financialand Business Reporting* [online]. Frc.org.uk, 2014 [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné z: http://www.frc.org.uk/getattachment/d672c107-b1fb-4051-84b0-f5b83a1b93f6/Guidance-on-Risk-Management-Internal-Control-and-Related-Reporting.pdf.

Důležitost výše zmíněného *soft law* lze podtrhnout skutečností, že dle Pravidel kótování („*Listing rules*“, dále také jako „LR“),[183] vydaných britským Regulátorem finančního chování („*Financial Conduct Authority*“), jsou akciové společnosti s akciemi kótovanými na regulovaném trhu v režimu tzv. prémiového kótování („*premium listing*“),[184] povinny uvést ve výroční zprávě prohlášení o *corporate governance* („*corporate governance statement*“, LR, s 9.1.1R a 9.8.6R(6)). Toto prohlášení je vystavěno na principu „dodržuj nebo vysvětli“ („*comply or explain*“), což znamená, že společnosti musí uvést, jakým způsobem adoptovaly pravidla obsažená v UK Corporate Governance Kodexu nebo zdůvodnit, proč tak neučinily (LR, s 9.8.6R(6)(III)).[185] Lze tedy říci, že i přes právní nezávaznost těchto pramenů je jejich vliv na anglické akciové společnosti značný, a proto jsou vhodné pro užití v následující analýze.

3.2. Koncepce a organizační struktura *Boardu* v anglické úpravě

3.2.1. Ředitelé a *Board* v anglických akciových společnostech

V rámci jistého zjednodušení lze za statutární a výkonný orgán anglických akciových společností označit ředitele (CA 2006, s 40, MA, Art. 3), kteří jsou voleni valnou hromadou (CA 2006, s 160 an.). Companies Act v s 154 stanoví minimální počet ředitelů pro každou akciovou společnost, kdy soukromé společnosti musí mít ředitele minimálně jednoho a veřejné nejméně dva. Tyto ředitele musí společnost evidovat v rejstříku ředitelů, jež musí uchovávat ve svém sídle pro účely případné inspekce (CA 2006, s 162). Každá akciová společnost pak musí mít alespoň jednoho ředitele, který je fyzickou osobou (CA 2006, s 155).

[183] FINANCIAL CONDUCT AUTHORITY. *Listing rules* [online]. Fca.org.uk, 2015 [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné z: https://www.handbook.fca.org.uk/handbook/LR.pdf.

[184] Prémiové kótování se uplatní pro společnosti, jež splňují požadavky přesahující rámec minima stanoveného směrnicemi Evropské Unie, jedná se zejména o investiční fondy. Listing rules, s 1.5.1 a 1.6.1A.

[185] UKCGC, strana 4.

Výchozí vymezení postavení a působnosti ředitelů lze nalézt v Art. 3 Modelových stanov, kde se praví: „*...ředitelé jsou odpovědní obchodní vedení společnosti a za tímto účelem mohou vykonávat veškerou působnost společnosti náležící.*“[186] Anglická úprava tak nestanoví zákonnou povinnost k vytvoření *Boardu*, a proto je, formálně vzato, v diskreci akcionářů a ředitelů, zda bude společnost řízena prostřednictvím *Boardu* či nikoliv.[187] Toto tvrzení však není možné chápat absolutně, jelikož v případě plurality ředitelů se uplatňuje obecný právní princip, který vyžaduje, aby ředitelé rozhodovali společně jako *Board,* a nikoliv individuálně či v několika skupinách (pakliže k tomu nejsou *Boardem* pověřeni).[188] Opačná situace by totiž mohla vést ke sporům o autoritu k rozhodování o záležitostech společnosti.[189]

V anglických akciových společnostech tak nejsou automaticky zřizovány dva separátní orgány jako v úpravě české, protože formálně náleží odpovědnost za řízení společnosti pouze ředitelům. Lze však shrnout, že *Board,* slouží v případě plurality ředitelů jako platforma pro jejich jednání a rozhodování o záležitostech společnosti.[190] V těchto intencích bude pokračovat i následující výklad.

3.2.2. Ustanovování *Boardů* v soukromých a veřejných akciových společnostech

Existence *Boardu* v akciových společnostech není determinována pouze pluralitou ředitelů, ale i vůlí akcionářů a typem akciové společnosti. K demonstraci tohoto závěru je možné užít hledisko dle typu akcionářské struktury společností, tedy akciové společnosti

---

[186] V originálním znění „*Subject to the articles, the directors are responsible for the management of the company's business, for which purpose they may exercise all the powers of the company*.“ KERSHAW op. cit., s. 191.

[187] DAVIES, GOWER op. cit., s. 387, odst. 14-65.

[188] *Re Haycraft Gold Reduction and Mining Company* [1900] 2 Ch. 230. In: Westlaw UK [právní informační systém]. Nakladatelství Thomson Reuters [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné na: https://legalresearch.westlaw.co.uk/. s. 234-236 (Cozens-Hardy J).

[189] *Re Haycraft* op. cit, s. 234-236 (Cozens-Hardy J).

[190] CARDALE, Mark. *A practical guide to corporate governance*. London: Sweet & Maxwell, 2014, 888 s. ISBN13: 9780414030978. In: Westlaw UK [právní informační systém]. Nakladatelství Thomson Reuters [cit. 12. 3. 2018]. odst. 9-010.

s úzkou akcionářskou strukturou („*closely held companies*“), za které budou v rámci zobecnění považovány soukromé akciové společnosti,[191] a akciové společnosti s rozptýlenou akcionářskou strukturou („*widely held companies*“), která je typická pro akciové společnosti veřejné.

Úzké vazby mezi akcionáři a managementem vedou v soukromých akciových společnostech často k situaci, kdy je funkce ředitelů a zároveň výkonných funkcionářů vykonávána samotnými akcionáři či jejich blízkými (často se jedná o rodinné podniky).[192] Nedochází tak k oddělení vlastnictví a řízení společnosti, protože vůle výkonných funkcionářů je většinou shodná s vůli akcionářskou,[193] a proto je obhájitelné, aby úspora nákladů na volené orgány převážila nad nutností existence *Boardu*. Z těchto důvodů Companies Act umožňuje založení soukromých akciových společností s jediným ředitelem (tedy jakýmsi generálním manažerem), jemuž náleží veškerá působnost, která by za normálních okolností náležela *Boardu*.[194] Tyto akciové společnosti tak *Boardem* většinou řízeny nejsou, neboť si lze jen těžko představit, jak by kupříkladu probíhalo jednání *Boardu* tvořeného jediným ředitelem.[195] Není však vyloučeno, aby i tyto společnosti, například z důvodu expanze či zajištění kontrolní funkce, jmenovaly k řízení více ředitelů, kteří následně *Board* tvořit budou.

---

[191] Tyto jsou v anglické doktríně díky vztahům mezi akcionáři a exekutivou označovány jako *quasi-partnershipy*. *Ebrahimi v Wetsbourne Galleries* [1973] A.C. 360. In: Westlaw UK [právní informační systém]. Nakladatelství Thomson Reuters [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné na: https://legalresearch.westlaw.co.uk/.

[192] HUDSON 2012 op. cit., s. 49-51.

[193] KERSHAW op. cit., s 235.

[194] Dle oficiálních statistik britského Obchodního rejstříku („*Companies House*“), tvořily k 24. červenci 2017 variace soukromých akciových společností více než 96% z celkového počtu 4 028 384 inkorporovaných akciových společností. Oproti tomu počet veřejných akciových společností činil 6 939. COMPANIES HOUSE. *Official Statistics. Companies register activities 2016 / 2017* [online databáze]. Gov.uk, 2017 [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné z: https://www.gov.uk/government/publications/companies-register-activities-statistical-release-20162017/companies-register-activities-2016-2017#incorporated-companies. bod 5.

[195] Srov. *Sharp v Dawes* [1876] 2 Q.B.D. 26. In: Westlaw UK [právní informační systém]. Nakladatelství Thomson Reuters [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné na: https://legalresearch.westlaw.co.uk/. s. 29 (L Coleridge).

Rozdílná situace panuje u veřejných akciových společností, ve kterých s narůstajícím počtem akcionářů dochází k výraznějšímu oddělení vlastníků a vedení společnosti, čímž se zvyšuje riziko vzniku problému zastoupení. U těchto akciových společností existuje větší veřejný zájem na tom, aby byla společnost řízena více osobami a bylo tak minimalizováno riziko zneužití pravomocí ředitelů.[196] Je tak možné možné říci, že Companies Act u těchto společností řízení *Boardem* předpokládá.

Vzhledem k fakultativnímu vytváření *Boardu* u soukromých akciových společnosti tak bude dále pro demonstraci postavení *Boardu* v anglické úpravě použit primárně model veřejné akciové společnosti.

3.2.3. Organizační struktura *Boardu*

Jak bylo zmíněno výše, *Board* je *de facto* sdružení ředitelů. Z tohoto důvodu je pro zajištění jeho efektivního fungování stěžejní volba vhodných členů a nastavení správné personální dynamiky mezi nimi.[197] Do *Boardu* by tak měli být zvoleni takoví ředitelé, kteří díky kombinaci zkušeností, vlastností a znalostí přinesou akciové společnosti užitek a zajistí její dlouhodobý prospěch (GBE, s 4.1.). Dále by měl být *Board* koncipován takovým způsobem, aby zamezil dominanci určitých osob, byl efektivní jako celek[198] a zároveň dosahoval dostatečné profesní i genderové diverzity osob[199] (UKCGC, B1.). Tyto obecné závěry se

[196] HUDSON 2012 op. cit., s. 97.

[197] KERSHAW op. cit., s. 235-237.

[198] Což ovšem neznamená potlačení individuálních kvalit ředitelů, ale jejich podrobení alternativnímu úhlu pohledu. CARDALE op. cit., odst. 9-002.

[199] Přestože Velká Británie nezavádí žádné kvóty, dosáhla k 25. říjnu 2015 reprezentace žen v *Boardech* sta společností s nejvyšší tržní kapitalizací na Londýnské burze (FTSE 100) hodnoty 26,1 %. DAVIES, Mervyn a kol. *Women on boards: 5 year summary (Davies review)* [online]. Gov.uk, 2015 [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné z: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/482059/BIS-15-585-women-on-boards-davies-review-5-year-summary-october-2015.pdf [cit. 12. 3. 2018].

aplikují na organizační strukturu *Boardu* zejména prostřednictvím optimálního „mixu“ exekutivních a neexekutivních ředitelů (UKCGC, B.1).

Companies Act mezi jednotlivými typy a povinnostmi ředitelů nerozlišuje, a tak má každý ředitel stejná práva i povinnosti jako ředitelé ostatní.[200] Shodně s dělením uvedeným v první části je však možné rozdělit členy *Boardu* v závislosti na jejich činnosti, která je rozdílná. Výkonní členové jsou *Boardem* pověřeni exekutivní činností na každodenní bázi,[201] kdežto neexekutivní ředitelé jsou jmenováni spíše pro své odborné znalosti či konexe k tomu, aby návrhy a činnost exekutivních ředitelů monitorovali (UKCGC, A.4, GBE 1.12 a 1.17).[202] Exekutivní ředitele je tak možné označit jako vrcholné manažery, neboť jsou těmi, kdo společnost obchodně vedou a zajišťují realizaci jejich strategických cílů prostřednictvím výkonného aparátu. Neexekutivní ředitelé však nejsou pouhými kontrolory výkonných ředitelů, ale spíše odbornými poradci, kteří v *Boardu* zajišťují mimo monitoring realizace obchodního vedení také informovanost a důslednost manažerských rozhodnutí.[203]

V praxi bude struktura *Boardu* a konkrétní počet exekutivních a neexekutivních ředitelů záviset především na velikosti společnosti a vůli akcionářů. Z hlediska *corporate governance* však bývá pro efektivní uplatnění manažerské i kontrolní funkce doporučováno, aby byl *Board* tvořen alespoň 7 členy,[204] z čehož alespoň polovinu by měli tvořit členové neexekutivní (UKCGC, B.1.2).[205]

---

[200] CA 2006 rozlišuje pouze mezi řediteli řádně zvolenými a ostatními, tzv. *de facto* a stínovými řediteli. CA 2006, s 250 a 251.

[201] Většinou v nějaké oblasti činnosti, například výroba. CARDALE op. cit., odst. 7-005. HUDSON 2012 op. cit., s. 92.

[202] Tato poradní funkce neexekutivních ředitelů je dle některých odborníků považována za jejich nejdůležitější funkci, neboť odbornost či obchodní kontakty přidávají společnosti hodnotu. KERSHAW op. cit., s. 238-239.

[203] KERSHAW op. cit., s. 241.

[204] CARDALE op. cit., odst. 7-005.

[205] U menších akciových společností lze v *Boardech* očekávat více exekutivních ředitelů než ve větších, avšak i *Board* menších společností by měl mít alespoň dva neexekutivní členy. UKCGC, B.1.2.

3.2.4. Funkcionáři *Boardu*

Z hlediska úlohy v akciové společnosti lze funkcionáře *Boardu* dělit na vedoucí výkonného managementu společnosti („*Managing Director*“, „*Chief Executive Officer*“, společně dále také jako „CEO“), a vedoucí zajišťující řádné fungování *Boardu* (předseda *Boardu*, seniorní nezávislý ředitel)[206].

Hlavní úlohou CEO je navrhovat *Boardu* obchodní strategii společnosti a tuto po schválení *Boardem* realizovat prostřednictvím svého týmu výkonných ředitelů či ostatních manažerů (GBE, s 1.13.). CEO taktéž slouží jako prostředník mezi *Boardem* a výkonným aparátem tlumočící oběma skupinám jejich vzájemné postoje (GBE, s 1.13-1.15). Vedle CEO existuje často v akciových společnostech i vedoucí finanční ředitel („*Chief Financial Officer*“, dále jen „CFO“), jež *Boardu* poskytuje informace ohledně finančního stavu společnosti (GBE, s 1.16.).

Stěžejním funkcionářem zajišťujícím řádný chod *Boardu* je jeho předseda. Hlavní činností předsedy je vytváření podmínek pro efektivní fungování *Boardu* jakožto i činnost individuálních ředitelů, a to prostřednictvím organizování chodu, činnosti a programu *Boardu* (UKCGC, A.3, GBE, s. 1.3.).[207] Předseda *Boardu* by taktéž měl být individuálním ředitelům příkladem a zosobňovat hodnoty zastávané společností, díky čemuž lze jeho pozici v *Boardu* přirovnat k obdobnému vedoucímu postavení jako má CEO vůči výkonným funkcionářům (GBE, 1.3.–1.7.). V rámci výkonu funkce by předseda taktéž měl pravidelně komunikovat s akcionáři pro zajištění vzájemné informovanosti obou stran o stavu a směřování společnosti (UKCGC, A.3 a E.1). Předsedovi může ve společnosti napomáhat i tzv. seniorní nezávislý ředitel, který v případech konfliktů mezi jednotlivými skupinami ve

[206] V angličtině „*Chairman*“ a „*Senior Independent Director*“.

[207] Ve veřejných akciových společnostech pomáhá předsedovi *Boardu* s organizační činností také obligatorně volený sekretář společnosti („*Companies Secretary*“). CA 2006, s 271.

společnosti (ať už mezi funkcionáři navzájem či *Boardu* s akcionáři) slouží jako mediátor zachovávající dialog a tím i stabilitu společnosti (GBE, s 1.9. – 1.11.).

Otázka, zda by měly být pozice vedoucích funkcionářů odděleny či nikoliv, není v anglickém právu autoritativně řešena. Výhodou *Boardu,* ve kterém bude CEO bude zároveň jeho předsedou, je teoreticky lepší implementace navrhované obchodní strategie. S touto situací je však spojeno riziko, že *Board* v důsledku kumulace těchto funkcí přestane vykonávat svou kontrolní funkci.[208] Tomuto argumentu nasvědčuje i *corporate governance* koncepce předsedy *Boardu* jako faktické protiváhy CEO.[209] UK Corporate Governance Kodex se tak přiklání k druhému ze zmíněných řešení a kumulaci obou funkcí nedoporučuje (UKCGC, A.2). Pro opačný případ tento kodex stanoví, že *Board* by měl o této skutečnosti jakožto i důvodech, které ke kumulaci vedly, informovat akcionáře (UKCGC, A.2 a A.3.1.).

3.3. Postavení a působnost *Boardu* v anglické úpravě

Základním východiskem, které je třeba při vymezení postavení *Boardu* v anglické úpravě vzít v potaz, je skutečnost, že postavení a působnost *Boardu* jsou definovány primárně rozhodnutím akcionářů a taktéž typem akciové společnosti. K definování vztahů ve společnosti tak dochází primárně prostřednictvím stanov, což podtrhuje britský trend akcionářské supremace jako zdroje veškeré moci v akciové společnosti.[210] Obecné závěry o postavení a působnosti *Boardu* jsou tak aplikovatelné pouze do jisté míry, a proto je následující výklad převážně teleologický.

[208] HUDSON 2012 op. cit., s. 92.

[209] HUDSON 2012 op. cit., s. 92-93.

[210] DAVIES, GOWER op. cit., s. 356, odst. 14-2.

3.3.1. Postavení a působnost *Boardu* obecně

V rámci jistého zobecnění lze *Board* v anglických společnostech definovat jako centrální management odpovědný za úspěch společnosti (UKCGC, A.1). Toto postavení je možné dovodit z výše zmíněného Art. 3 MA,[211] a dále z UK Corporate Governance Kodexu a Průvodce Efektivitou Boardu, které jako základní roli *Boardu* stanovují podnikatelské vedení, jež zajišťuje dlouhodobý prospěch společnosti (UKCGC, A.1., GBE, s 1.1.). *Board* tak má v anglické úpravě postavení „*leadera*" společnosti neboli vedoucího orgánu.

Vymezení *Boardu* jako centrálního managementu je taktéž možné prokázat prostřednictvím dvou rovin, a to manažerské (řídící) a odpovědnostní. Jako vedoucí (řídící) orgán *Board* zpravidla stanovuje a reprezentuje hodnoty společnosti, rozhoduje o strategických cílech obchodního vedení pro výkonný management a zajišťuje nezbytné finanční i lidské zdroje k jeho naplnění (UKCGC, A.1., GBE, s. 1.2.). Z hlediska odpovědnosti ředitelů za řízení společnosti pak *Board* ve společnostech zajišťuje nastavení obezřetného a efektivního systému kontroly rizik společně s interními kontrolními mechanismy, které umožňují těmto rizikům předcházet, což lze označit za působnost kontrolní (UKCGC, A.1., C.2. a GBE 1.1.-1.2.).

Výše uvedené slouží jako nástin postavení *Boardu* jako centrálního managementu, kdy konkrétní projevy jeho manažerské a kontrolní působnosti *Boardu* budou rozebrány v samostatných podkapitolách.

3.3.2. *Board* jako orgán výkonný

Manažerskou funkci *Boardu* je možné definovat jako působnost v oblasti obchodního vedení akciové společnosti (UKCGC, A.1.). Výkonná působnost je na *Board* delegována prostřednictvím stanov (MA. Art. 3), přičemž *Board* dále deleguje dílčí složky této působnosti

[211] CARDALE op. cit., odst. 9-003.

pro zachování efektivního chodu společnosti konkrétním osobám (MA, Art. 5(1)(a)).[212] Přestože také tuto vnitřní delegaci působnosti lze vnímat jako projev manažerské funkce *Boardu*, bude pro účely této podkapitoly výkonná působnost *Boardu* chápána v užším slova smyslu, tedy jako situace, kdy *Board* jako celek činí rozhodnutí v oblasti výkonné působnosti.[213]

Jak bylo uvedeno výše, rozměr manažerské funkce *Boardu* je ovlivněn primárně velikostí společnosti. Manažerská funkce *Boardu* v menších (soukromých) akciových společností tak bývá rozsáhlejší, protože účast *Boardu* na každodenním řízení pro společnost představuje úsporu nákladů.[214] S narůstajícím objemem obchodních transakcí však nutně dochází k upozadění aktivity *Boardu* v otázkách každodenního vedení ve prospěch vedení strategického a funkce kontrolní, a proto *Board* větších (veřejných) akciových společností rozhoduje pouze o zásadních otázkách a v rozsahu nezbytném pro efektivní řízení (UKCGC, A.1.1.).[215] V kontextu výše uvedeného je pak možné hovořit o *Boardu* správním („*Governing Board*"), který vytyčuje strategické cíle a kontroluje jejich realizaci či o *Boardu* provozním („*Operational Board*"), jež aktivně rozhoduje o otázkách každodenního řízení společnosti.[216]

---

[212] KERSHAW op. cit., s. 191 a 236.

[213] KERSHAW op. cit., s. 236.

[214] DAVIES, GOWER op. cit., s. 357, 14-4.

[215] V takovýchto společnostech si Board ponechává působnost rozhodovat pouze o klíčových otázkách společnosti. DAVIES, GOWER op. cit., s. 357, 14-3.

[216] Někdy bývají řídící *Boardy* úžeji děleny na *Boardy* negativně vymezující operační rámec CEO a zabývající se pouze stanovením a kontrolou dodržování politiky společnosti (tzv. Carverův model) či *Boardy* definující standardy a hodnoty, kterých má *senior management* dosáhnout (tzv. Cortex model). MACNAMARA, Doug a BANFF EXECUTIVE LEADERSHIP INC. Models of Corporate / Board Governance, April/May 2005 [online]. *Leadership Acumen*, vol 21, 2005 [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné z: http://www.banffexeclead.com/Newsletter04/PDF/Leadership%20Acumen%2021%20V2%20Models%20of%20Corporate%20and%20Board%20Governance.pdf. s. 2-5.

Board by pak měl při svém rozhodování vzít v potaz pozitivní i negativní trendy daného odvětí a zasadit se o to, aby je dodržoval i výkonný management.[217]

Vzhledem k částečně analogickému postavení správního *Boardu* a správní rady je možné pro demonstrování konkrétních manažerských rozhodnutí, které si správní *Board* v anglické úpravě ponechává ve své diskreci, jmenovat například rozhodnutí o expanzi na určitý trh, otevírání nových poboček nebo výrobních prostor, statusová rozhodnutí týkající se určité skupiny osob (například zaměstnanců) aj.[218]

Na základě výše uvedeného tedy lze shrnout, že *Board* je orgánem výkonným, jehož konkrétní rozměr manažerské působnosti závisí na vůli akcionářů a velikosti společnosti.

3.3.3. Předpoklady pro plnění kontrolní funkce *Boardu*

Board musí pro faktický výkon své kontrolní působnosti obsahovat dostatečný počet neexekutivních ředitelů (UKCGC, B.1.). Nedostatek neexekutivních členů totiž vede k tomu, že *Board* není výkonnými funkcionáři vnímán jako autorita schopná ovlivnit jejich pozice.[219] U malých akciových společností je *Board* často tvořený pouze několika málo řediteli, a proto tuto funkci reálně nevykonává.[220] Pokud však *Board* obsahuje adekvátní počet neexekutivních ředitelů, je pro řádný výkon jejich kontrolní působnosti nutné zajistit, aby tito ředitelé byli taktéž nezávislí (GBE, 4.1.).

---

[217] BARLOW, Jeremy. *Board of Directors vs. Management: What is the Difference?* [online]. Boardeffect.com, 2016 [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné z: https://www.boardeffect.com/blog/board-of-directors-vs-management/.

[218] BARLOW op. cit.

[219] KERSHAW op. cit., s. 242.

[220] K posílení kontroly mohou tyto společnosti ustanovit tzv. poradní *Board* („*Board of Advisors*"), který není tvořen řediteli, ale osobami poskytujícími managementu nezávazné rady. DELOITTE. *Private Company Governance Brochure* [online]. Deloitte.com, 2017 [12. 3. 2018]. Dostupné z: https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/za/Documents/governance-risk-compliance/Private_Company_Governance_Brochure_19-07-2016.pdf. s 4-5.

Nezávislost směřuje k zajištění takového stavu, kdy úsudek nevýkonných ředitelů není při rozhodování o záležitostech společnosti ovlivněn výkonnými funkcionáři (UKCGC, B.1.1.).[221] Pokud by totiž neexekutivní ředitelé byli pouhými "loutkami" exekutivních ředitelů, například v důsledku osobních vazeb či z vděčnosti za získání pozice, došlo by *de facto* k ovládnutí *Boardu* výkonným managementem a tím i k potlačení jeho kontrolní funkce.[222]

V rámci maximalizování nezávislosti ředitelů se tak doporučuje, aby proces jmenování ředitelů probíhal v rámci formální a transparentní procedury, na základě objektivních kritérií a s přihlédnutím k genderové diverzitě *Boardu* (UKCGC, B.2). Za tímto účelem bývá ve společnosti vytvořen nominační výbor, skládající se převážně z nezávislých neexekutivních ředitelů, který výše uvedené faktory při volbě členů *Boardu* zohlední (UKCGC, B.2.1.). Další možností, jak ovlivnit nezávislost neexekutivních ředitelů, je jejich pravidelné obměňování spočívající v omezení jejich funkčního období na určitou dobu, která by dle čl. B.2.3. UKCGC neměla převyšovat 6 let.[223]

Při splnění výše vymezených předpokladů je možné říci, že by *Board* měl být schopen vykonávat svou kontrolní působnost řádně. Konkrétní projevy kontrolní působnosti budou nyní rozebrány níže.

3.3.4. *Board* jako orgán kontrolní

Kontrolní působnost *Boardu* je jedním z důsledků odpovědnosti ředitelů za řízení společnosti. Lze tak říci, že *Board* musí jako centrální management cíle společnosti nejen

[221] Za nezávislého tak není např. považován ředitel, který je většinovým akcionářem společnosti, jejím bývalým zaměstnancem či rodinným příbuzným jiného člena *Boardu.* UKCGC, B.1.1.

[222] Ovlivnění může probíhat i na neformálních schůzkách - tzv. stínový *Board*. KERSHAW op. cit., s. 236.

[223] KERSHAW op. cit., s. 241.

stanovovat, ale také kontrolovat jejich realizaci čímž zajišťuje dlouhodobý prospěch společnosti (UKCGC, A.1. a C.2.3, GBE, 1.2.2.).

Jako hlavní kontrolní pravomoc *Boardu* lze považovat, pakliže tak určují stanovy, právo volit a odvolávat[224] ředitele (MA, Art. 20) a delegovat jakoukoliv složku své působnosti na konkrétní osoby či výbory (MA, Art. 5(1)(a)). Tímto se projevuje pozice *Boardu* jako manažerského orgánu, protože rozhoduje jak a kým bude společnost řízena, ale také jeho kontrolní postavení, kdy v případě nespokojenosti s pracovními výkony pověřených osob tyto zbavuje funkce či odvolává (MA, Art. 5(3)). Kontrolní aspekt *Boardu* je taktéž možné spatřovat v konfrontování výkonných funkcionářů neexekutivními členy ohledně navrhovaných obchodních strategií či výsledků jejich činnosti (GBE, 1.3., 1.18. – 1.20.). Podrobení podnikatelských vizí a cílů výkonných ředitelů kritickému pohledu neexekutivních členů by tedy z hlediska kontrolního mělo vést k zajištění co možná nejlepšího rozhodování v rámci diskursu (GBE, s 1.3.).

Ne vždy však bude jasné, zda výkonný management vykonává svou funkci řádně. Informace prezentované na jednáních *Boardu* mohou být nepravdivé nebo nereflektující realitu. Neexekutivní ředitelé se proto nemůžou zcela spoléhat na sdělené skutečnosti bez jakéhokoliv ověření (GBE s 6.1.)[225] a efektivní *Board* musí pro řádný výkon své kontrolní působnosti adoptovat takový interní systém kontroly, který ve společnosti napomáhá předcházet, identifikovat a napravovat porušování povinností ředitelů jakožto i právních a vnitřních předpisů (UKCGC, C.2.3., GRM, S 3(27)). Nadto se doporučuje, aby *Board* pro zajištění objektivity své kontrolní funkce prováděl alespoň jednou za tři roky hodnocení vlastního

[224] Tato pravomoc není v Modelových stanovách uvedena, protože právo odvolat ředitele prostřednictvím rezoluce patří dle s 168 CA 2006 pouze akcionářům. Ničemu však nebrání, aby tato záležitost byla ve stanovách upravena odlišně.

[225] Taktéž by tím porušili fiduciární povinnost péče řádného hospodáře. CA 2006, s 174.

výkonu jakožto i individuálních ředitelů, jež se následně promítne ve výroční zprávě (UKCGC, B.6.1.).[226]

V praxi bývají k realizaci kontrolní působnosti vytvářeny výbory,[227] do kterých *Board* deleguje své členy (MA, Art. 5(1)(a)).[228] Za stěžejní kontrolní výbory, které v anglických akciových společnostech bývají zřizovány, je pak možné označit výbor pro odměňování, který by měl kontrolovat odměny vyplácené výkonným funkcionářům a zamezit jejich účelovému vázání na krátkodobý úspěch společnosti (UKCGC, sekce D a příloha A.), a dále výbor pro audit, jež zajišťuje spolehlivé zjištění finančního stavu společnosti a napomáhá taktéž v procesu výběru auditorů (UKCGC, sekce C.3, GBE 6.1. a 6.2.). Oběma těmto výborům je společné, že by dle UKCGC měly být tvořeny dvěma až třemi nezávislými neexekutivními řediteli (UKCGC, C.3.1 a D.2.1.).

Na základě informací uvedených v této kapitole je tedy možné shrnout, že kontrolní působnost *Boardu* spočívá zejména v monitorování a odvolávání osob pověřených realizací strategických cílů společnosti a dále ve správném nastavení interních kontrolních mechanismů akciové společnosti.

3.4. Shrnutí třetí části

Anglická úprava tedy nerozlišuje, kolik orgánu v akciové společnosti figuruje či jaký druh činnosti osoba ve společnosti vykonává, protože za řízení společnosti jsou odpovědni pouze ředitelé. *Board* tak slouží „pouze" jako platforma pro rozhodování ředitelů, která existuje

[226] Toto hodnocení by se mělo zaměřovat především na schopnosti, zkušenosti a nezávislost jednotlivých ředitelů s přihlédnutím k diverzitě a efektivitě Boardu jako celku (UKCGC, B.6.).

[227] Jako například výbor pro management rizik či výše zmíněný nominační výbor. V případě menších společností je možné předpokládat pověření konkrétních osob.

[228] Společnost však může vytvářet i výbory výkonné, jako například výbory dozorující konkrétní oblast společnosti (výroba, dodávání) (MA, Art. 6, GRM, S 3(27)). CARDALE op. cit., odst. 17-005.

především u veřejných akciových společností, kde je vlastnictví odděleno od správy společnosti. Teprve v těchto společnostech se *Board* stává opravdovým vedoucím orgánem s manažerskou a kontrolní působností, naplňující výchozí premisu správního orgánu jako prostředku úspory nákladů zastoupení a plnící funkci mediátora zainteresovaných stran skrze funkcionáře.

4. Komparace právních úprav a správní rada *de lege ferenda*

I když je možné říci, že česká správní rada svým pojetím není až natolik vzdálena tradičnímu anglickému *Boardu*, jsou přesto rozdíly v obou úpravách markantní. Tato část diplomové práce se tak zaměří na komparaci vybraných aspektů obou úprav a následně provede návrh úpravy správní rady *de lege ferenda.*

4.1. Komparace české a anglické úpravy správního orgánu

4.1.1. Povaha právních úprav a struktura správních orgánů

Základním rozdílem mezi českou a anglickou úpravou je míra, v jaké je správní orgán upraven na zákonné úrovni. Anglická úprava *Boardu* obsahuje pouze nezbytné minimum, kdy postavení, strukturu i působnost *Boardu* definují primárně akcionáři. Oproti tomu rigidita české úpravy společně s nejasným vymezením správní rady vede k situaci, kdy akcionáři nemohou některé záležitosti upravit dispozitivně a potýkají se pak s problémy na rejstříkových soudech.

Nedostatek flexibility správní rady se projevuje taktéž v zakotvení statutárního ředitele jako individuálního orgánu. V Anglii jsou jediným obligatorně zřizovaným orgánem akciové společnosti ředitelé, kteří *Board* vytvářejí jako platformu pro svá rozhodování. V české úpravě však díky paralelní existenci statutárního ředitele, který svou působnost odvozuje ze zákona, nemůže správní rada svévolně rozhodovat o počtu exekutivních členů a manažerů na základě konkrétních potřeb společnosti. Díky této skutečnosti je statutární ředitel na správní radě do značné míry nezávislý, což správní radu limituje v jejím manažerském potenciálu. Autor je toho názoru, že postavení statutárního ředitele jako „CEO“ nezávislého na správní radě vede k potvrzení závěru o koncepci správní rady jako orgánu primárně kontrolního.

Dalším rozdílem mezi úpravami je též rozdělení exekutivních a neexekutivních členů správního orgánu. Anglická zákonná úprava mezi jednotlivými členy *Boardu* nerozlišuje, neboť

odpovědnost za řízení společnosti mají všichni ředitelé stejnou a diferenciace v závislosti na faktické činnosti je pouhým projevem vnitřního rozdělení působnosti. Zákon o obchodních korporacích však exekutivní členy fakticky od správní rady odděluje, což je dle mínění autora problematické, protože důsledkem této situace je skutečnost, že exekutivní působnost náleží správní radě pouze částečně. Správní rada z tohoto důvodu nemá dostatečnou volnost v rozhodování o delegaci působnosti na jednotlivé členy, což dle autora nenaplňuje východisko úspory nákladů zastoupení.

Z hlediska struktury správního orgánu je však možné vidět souvislost mezi úpravami v koncipování správního orgánu jako jednočlenného. V anglické úpravě je tato konstrukce umožněna pouze pro soukromé akciové společnosti, kdežto v České republice takové omezení neexistuje. Autor vnímá faktické řízení společnosti jedinou osobou jako možnost, které v české úpravě využijí především menší a středně velké akciové společnosti, jelikož v tomto ohledu představuje monistická struktura úsporu nákladů na volené orgány.

Lze tak shrnout, že česká úprava, až na případ jednočlenné správní rady neposkytuje díky své rigiditě a nevhodnému zakotvení dvou orgánů takovou míru flexibility jako úprava anglická. Tato situace vede k nedostatečné úspoře nákladů zastoupení a menší atraktivitě monistického systému.

4.1.2. Postavení a působnost správního orgánu

Přestože se působnosti *Boardu* a správní rady v některých oblastech překrývají, jako například působnost v rozhodování o základním zaměření obchodního vedení či působnost kontrolní, je postavení obou orgánu značně odlišné. *Board* je v anglické úpravě převážně chápán jako orgán vedoucí, manažerský, který rozhoduje a odpovídá za chod celé společnosti. Zákon o obchodních korporacích však správní radu vymezuje jako primárně jako orgán

kontrolní s výkonnými prvky. Česká úprava tak správní radu částečně limituje, jelikož nepočítá s tím, že bude zasahovat do každodenního obchodního vedení.

Nadto zákon o obchodních korporacích nevyzdvihuje odpovědnost správní rady za řízení společnosti, což vede k závěru, že česká úprava nevnímá správní radu natolik dominantně, aby ji přisuzovala postavení centrálního managementu s možností rozhodovat o všech otázkách společnosti. Dle názoru autora je toto zákonné vymezení pro akcionáře omezující, jelikož neumožňuje vytvoření rozdílných koncepcí správního orgánu, jakými jsou v Anglii *Boardy* provozní, které by mohly využít zejména menší akciové společnosti.

Z různého postavení a koncepce obou správních orgánů plynou taktéž rozdíly v jejich působnostech. Rozměr manažerské a kontrolní funkce *Boardu* nezávisí na zákonném vymezení, ale na vůli akcionářů a ekonomických faktorech konkrétní akciové společnosti. Jsou to tedy stanovy, které představují operační rámec a vymezení působnosti ředitelů k řízení společnosti. Správní rada má naopak působnost, stejně jako statutární ředitel, definovanou zákonem, což značně snižuje možnost akcionářů vymezit některé otázky ve stanovách odlišně (zejména míru aktivního zasahování správní rady do každodenního řízení). Tento závěr potvrzuje i trend českých soudů, jež správní radu v jejich pravomocech spíše omezují.

Na základě výše uvedeného je tedy možné říci, že správní rada nezastává postavení centrálního managementu s veškerou působností k řízení společnosti jako *Board*, což vede k potvrzení závěru o postavení správní rady jako kontrolního orgánu *sui generis.*

4.2. Správní rada *de lege ferenda*

Český monistický model v důsledku existence dvou orgánů neposkytuje majoritě akciových společností dostatečnou úsporu nákladů zastoupení, kdy za jedinou výhodu českého modelu lze považovat možnosti kumulace funkcí člena unipersonální správní rady a statutárního ředitele. Dle mínění autora taktéž neposkytuje česká koncepce správní rady

dostatečnou flexibilitu řízení, díky které by mohl monisticky systém fakticky konkurovat systému dualistickému. Autor je toho názoru, že pro napravení této situace by výchozím bodem novelizace monistického systému mělo být zakotvení správní rady jako jediného obligatorně zřizovaného orgánu monistické akciové společnosti. Jednotlivé důsledky této klíčové změny budou nyní rozebrány níže.

4.2.1. Organizační struktura správní rady *de lege ferenda*

Autor se tímto přiklání k podobnému zakotvení správního orgánu jako v úpravě anglické a doporučuje tak omezit regulaci správní rady pouze na otázky zásadního charakteru, jako například minimálního počtu členů správní rady. Shodně s anglickou úpravou považuje autor možnost ustanovení správní rady jako orgánu jednočlenného vhodnou zejména pro společnosti s úzkou akcionářskou strukturou, kdy u větších akciových společnosti doporučuje zachování kontrolního aspektu a navrhuje, aby v těchto společnostech byla správní rada orgánem kolektivním. Tuto situaci by zákon o obchodních korporacích mohl reflektovat prostřednictvím kritéria počtu akcionářů, popřípadě v závislosti na tom, zda společnosti nabízejí akcie na regulovaném trhu. Dané řešení by dle autorova mínění nebylo pro zakladatele disproporcionálně omezující, a taktéž by neodporovalo premise úspory nákladů zastoupení.

V souvislosti se změnou organizační struktury monistického systému by bylo vhodné revidovat taktéž organizační postavení členů správní rady. Jako jedno z možných řešení se nabízí užití odkazů na postavení členů představenstva či dozorčí rady v závislosti na faktické činnosti, kterou správní rada konkrétního člena pověří. V případě exekutivních členů správní rady by tedy jejich postavení mohlo být řešeno odkazem na ustanovení o představenstvu, kdežto u neexekutivních o dozorčí radě. Autor však již v této práci vyjádřil pochyby ohledně vhodnosti systému odkazů, a proto navrhuje, aby postavení členů správní rady mělo v rámci zákona o obchodních korporacích samostatnou úpravu.

Je otázkou, zda řešit postavení a působnost vedoucího člena a předsedy správní rady speciálními ustanoveními. Autor se tímto přiklání k tomu, aby tito funkcionáři na zákonné úrovni zakotveni nebyli, jelikož příliš podrobná úprava by mohla vést k výkladovým problémům a tím i k omezení volnosti správní rady. Pokud by se však prosadilo řešení, že by tito v zákoně o obchodních korporacích upraveni byli, jeví se jako vhodné taktéž upravit problematiku inkompatibility těchto funkcí. Zde se již bude jednat o preference zákonodárce, kdy autor u vícečlenných správních rad inklinuje spíše k oddělení obou funkcí, jako je tomu v úpravě anglické.

V neposlední řadě je možné doporučit, aby byl po téměř 14 letech revidován český Kodex správy a řízení společností založený na principech OECD,[229] který by mohl ve formě *soft law* reflektovat rekodifikaci zákona o obchodních korporacích a blíže upravit moderní *corporate governance* týkající se správních orgánů a jejich členů.

4.2.2. Postavení a působnosti správní rady *de lege ferenda*

Zrušením statutárního ředitele jako obligatorně zřizovaného statutárního orgánu by došlo k zásadní změně v postavení správní rady, protože by akcionáři mohli volit mezi jejími různými koncepcemi a sami stanovit její výkonný či kontrolní rozměr. Správní rada by se tak mohla stát aktivním manažerským orgánem, což by byl posun od jejího současného kontrolního postavení.[230]

Dále lze konstatovat, že pokud by správní radě náležela veškerá působnost týkající se řízení společnosti, mohla by její dílčí složky libovolně delegovat na konkrétní osoby, neboť by se, stejně jako u *Boardu*, jednalo pouze o vnitřní rozdělení působnosti. Správní rada by taktéž

[229] PRACOVNÍ SKUPINA KOMISE PRO CENNÉ PAPÍRY. Kodex správy a řízení společností založený na principech OECD [online]. MCFR.cz, 2004 [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/assets/cs/media/2004_Kodex-spravy-a-rizeni-spolecnosti-2004-KCP.pdf.

[230] Akcionářům by však nic nebránilo, aby správní radu koncipovali i jako orgán spíše kontrolní.

nebyla limitována v počtu osob, které může pověřit výkonnou funkcí, protože by tuto mohla delegovat jak na své členy, tak i na jiné výkonné funkcionáře. Je tedy možné shrnout, že existence správní rady jakožto jediného řídícího orgánu společnosti by vedla k vyřešení mnoha výkladových problémů spočívající v nepřesném vymezení její působnosti i nejasné koncepce orgánu *sui generis.*

Autor je toho názoru, že postavení správní rady jako orgánu manažerského a kontrolního by bylo vhodné vymezit v zákoně o obchodních korporacích definicí, a to společně s uvedením její základní působnosti. Pokud by zákonodárce chtěl posílit kontrolní aspekt kolektivní správní rady, bylo by možné, aby zákon o obchodních korporacích stanovil, že u vícečlenných správních rad musí být alespoň jeden člen správní rady kověřen kontrolní činností.

Dále autor předkládá k zvážení, zda by nebylo vhodné vypracovat v rámci zákona o obchodních korporacích Modelové stanovy pro dualistické a monistické společnosti, které by se obdobně jako v Companies Actu, užily subsidiárně v případech, kdy by společnost neměla úpravu vlastní.

4.2.3. Návrh novely zákona o obchodních korporacích

Ke dni uzavření rukopisu této práce se nachází v připomínkovém řízení návrh zákona, kterým se mění zákon o obchodních korporacích vypracovaný ministerstvem spravedlnosti (dále jen „Návrh“).[231] Návrh obsahuje dle autora zdařilý koncept reformy správní rady, a proto je vhodný pro demonstraci tendencí, které lze v české úpravě v budoucnosti očekávat.

Návrh mění § 456 ZOK, kdy stanoví, že jediným a statutárním orgánem monistické akciové společnosti je správní rada. Tuto Návrh koncipuje jako tříčlennou, přičemž pro jednočlenné společnosti umožňuje i nižší počet členů (Navrhované znění § 457 ZOK). Správní

[231] Dostupné na https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=ALBSAW9B84DM [cit. k.12.3.2018].

radě dle Návrhu náleží obchodní vedení a dohled nad činností společnosti, avšak Návrh neumožňuje, aby základní zaměření těchto působností bylo delegováno na jiné osoby než členy správní rady či rozděleno mezi členy podle určitých oborů (Navrhované znění § 456 ZOK).

Zvolenou koncepci správní rady jakožto i její navrhované zákonné znění je s ohledem na výše uvedené vnímat jako posun směrem ke klasické úpravě správního orgánu. Dle mínění autora je možné vnímat jako pozitivní nejen zrušení statutárního ředitele jako statutárního orgánu, ale také definování působnosti správní rady a umožnění nižšího počtu členů správní rady pro jednočlenné společnosti. Autor se však zamýšlí nad formulací ohledně nemožnosti rozdělení působnosti základního zaměření mezi členy správní rady dle oborů. Dané ustanovení je zřejmě nutno chápat jako vyjádření nepřenositelné působnosti správní rady rozhodovat o základních otázkách řízení společnosti. V této souvislosti však může vyvstat problém, pokud správní rada exekutivního člena výslovně pověří, aby strategické cíle stanovil, a svou činnost tak omezí pouze na dohled nad realizací těchto cílů. V návaznosti na tento úhel pohledu tedy autor navrhuje alteraci Návrhu, která rozdělení základní působnosti mezi členy dle oborů umožní, ale aby zároveň stanovila právo správní rady atrahovat si definitivní rozhodnutí o jakékoliv záležitosti týkající se takto přenesené působnosti.

Obecně lze však Návrh zhodnotit jako mnohem zdařilejší právní úpravu než poskytuje účinný zákon o obchodních korporacích, neboť lépe vystihuje podstatu a koncepci správního orgánu.

4.3. Shrnutí čtvrté části

V této kapitole byly demonstrovány základní rozdíly mezi platnou úpravou správního orgánu v České republice a Anglii, kdy i přes některé shodné prvky bylo komparací klíčových aspektů těchto orgánů prokázáno, že česká úprava správní rady je anglickému *Boardu* vzdálená.

Dle názoru autora je stěžejním nedostatkem koncepce správní rady rozdělení působnosti mezi dva orgány, díky čemuž správní rada nenaplňuje základní premisu úspory nákladů zastoupení.

Z hlediska *de lege ferenda* je pak dle autora nutné, aby došlo k zrušení orgánu statutárního ředitele, což by umožnilo správní radě plně využít její manažerský potenciál. Autor je toho názoru, že větší přiblížení tradičnímu pojetí správní rady by mohlo vést k zatraktivnění akciové společnosti jako právní formy obchodních společností, která by mohla být využita také zahraničními investory pro realizaci určitého projektu (tzv. SPV-Special Project Vehicle).[232] V tomto ohledu tak nezbývá než vyčkat, zda a v jaké formě bude otázka správní rady vyřešena v Návrhu novely zákona o obchodních korporacích.

[232] ČERNÁ 2015 op. cit., s. 289.

Závěr

Autor si v této práci stanovil čtyři cíle. Prvním z nich bylo pomocí deskriptivní metody popsat teoretická a ekonomická východiska, jež vedou akciové společnosti k vytvoření správního orgánu. V první části tak bylo stanoveno, že monistická struktura je jedním z prostředků úspory nákladů zastoupení, které jsou v akciových společnostech akcionáři vynakládány pro řešení problému pána a správce. Toto východisko bylo dovozeno z postavení správního orgánu jako jediného orgánu monistické akciové společnosti, jež v sobě kumuluje výkonnou i kontrolní působnost, čímž umožňuje efektivní a flexibilní řízení. Premisa úspory nákladů zastoupení byla podpořena mediačním aspektem správního orgánu ve větších akciových společnostech, kde správní orgán figuruje jako mediátor zohledňující zájmy *stakeholderů*.

Dalším cílem této práce bylo za pomocí deskriptivní, analytické a syntetické metody popsat účinnou právní úpravu správní rady v České republice jakožto i její postavení, strukturu a působnost. V druhé části této práce autor popsal organizační strukturu českého monistického systému a označil existenci statutárního ředitele jako individuálního statutárního orgánu monistické akciové společnosti za důvod, díky kterému je správní rada orgánem *sui generis*. K tomuto názoru autor dospěl rozborem jednotlivých výkonných a kontrolních působností správní rady, kdy následně vyslovil závěr, že správní rada je orgánem kontrolním s výkonnými prvky, nikoliv však orgánem statutárním. Autor se v této části taktéž vyjádřil k některým výkladovým problémům spojeným s českou úpravou správní rady s odkazem na odbornou literaturu i judikaturu a doporučil, aby případná aplikace závěrů obsažených v této práci byla v důsledku nemožnosti jednoznačné odpovědi obezřetná.

Třetí část této práce měla prostřednictvím deskriptivní, analytické a syntetické metody popsat historický vývoj a platnou úpravu *Boardu* v právu anglickém. Autor skrze vývoj řízení

anglických společností demonstroval historické důvody, které vedly k přeměně *Boardu* z orgánu pomocného, zajišťujícího podporu chodu regulovaných společností, na vedoucí orgán akciových společností. Následně autor vymezil právní rámec účinné regulace *Boardu*, kdy jako zásadní faktory determinující existenci a postavení *Boardu* identifikoval zejména vlastnickou strukturu akciové společnosti a vůli akcionářů. Tento závěr autor zdůvodnil analýzou organizačního postavení *Boardu* jako platformy exekutivních a neexekutivních členů, která reálně existuje pouze u (větších) akciových společností s více než jedním ředitelem.

Z hlediska postavení a působnosti *Boardu* autor vyložil, že *Boardu* náleží stanovami delegovaná manažerská působnost řídit společnost a působnost kontrolní, jež je projevem odpovědnosti za toto řízení. Na základě této skutečnosti autor s pomocí odborné literatury dospěl k závěru, že *Board* v Anglii zastává postavení centrálního managementu odpovědného za řízení a úspěch celé společnosti. Pro upřesnění tohoto vymezení autor uvedl rozdílné koncepce, které mohou akcionáři soukromých a veřejných akciových společností zvolit, a shrnul, že tyto jsou závislé především na konkrétním rozměru manažerské a kontrolní působnosti. Z důvodu analogie k české správní radě byl k demonstraci vybraných otázek modelových působností užit *Board* správní, jehož rozbor zároveň sloužil jako inspirace pro české monistické společnosti.

Závěrečným cílem této práce bylo na základě metody komparativní popsat rozdíly mezi oběma správními orgány a následně metodou normativní provést návrh české úpravy *de lege ferenda*. Ve čtvrté části tak autor dospěl k závěrům, že správní rada neposkytuje oproti anglické úpravě akciovým společnostem dostatečnou flexibilitu, což v české úpravě nevede k naplnění premisy správního orgánu jako prostředku úspory nákladů zastoupení. Autor tuto situaci označil za důsledek nevhodné koncepce českého monistického systému a nepřesného vymezení působnosti správní rady. Následně autor doplnil, že zákon o obchodních korporacích

neumožňuje přiznat správní radě takové manažerské postavení, jaké má *Board* v úpravě anglické.

Závěrem autor navrhnul úpravu správní rady *de lege ferenda*, kdy za základní východisko pro novelizaci českého monistického systému označil zrušení statutárního ředitele a zakotvení správní rady jako jediného orgánu monistické akciové společnosti. Nadto autor doporučil, aby úprava správní rady byla flexibilní, obsahující na zákonné úrovni pouze nezbytné minimum. Ve světle závěrů o ideální úpravě správní rady autor taktéž zhodnotil Návrh novely zákona o obchodních korporacích, jež v kontextu informací uvedených v této práci označil za zdařilý.

Autor je toho mínění, že se cíle vytyčené diplomovou prací podařilo naplnit a doufá, že tato diplomová práce přispěje výše uvedenými informacemi do odborné diskuse a poskytne inspiraci osobám, jež zvažují založit akciovou společnost s monistickou vnitřní strukturou dle českého práva.

Seznam zdrojů

1. Seznam použité literatury

1.1. Učebnice

BLACK, Gillian. *Business Law in Scotland (3rd edition)*. Edinburgh: Thompson/W. Green, 2015. 954 s. ISBN 9780414036734.

ČECH, Petr a Petr ŠUK. *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní)*. *Vydání I*. Praha: Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2016, 376 s. ISBN 9788072731770.

ČERNÁ, Stanislava, ŠTENGLOVÁ, Ivana, PELIKÁNOVÁ, Irena, DĚDIČ, Jan a kolektiv. *Obchodní právo – podnikatel, podnikání, závazky s účastí podnikatele*. *1. Vydání*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, 736 s. ISBN 9788075523334.

ČERNÁ, Stanislava, ŠTENGLOVÁ, Ivana, PELIKÁNOVÁ, Irena a kol. *Právo obchodních korporací*. *1. Vydání*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 640. ISBN 9788074787355.

DAVIES, Paul L. a Laurence C. GOWER. *Gower & Davies' principles of modern company law*. London: Sweet & Maxwell, 2008, 1360 s. ISBN 9780421949003.

DUBOFSKY, Melvin. The Oxford Encyclopedia of American Business, Labor, and Economic History. Oxford: Oxford University Press, 2013, 1138 s. ISBN 9780199738816.

FRENCH, Derek, MAYSON, Stephen W. a Christopher L. RYAN. *Mayson, French & Ryan on company law: 2011-2012*. Oxford: Oxford University Press, 2011. ISBN 9780199609000.

GERLOCH, Aleš. *Teorie práva. 7. aktualiz. vyd*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. 332 s. ISBN 9788073806521.

GIRVIN, Stephen, FRISBY, Sandra, HUDSON, Alastair, a James H. CHARLESWORTH. *Charlesworths company law. 18th Edition.* London: Sweet & Maxwell, 2010, 960 s. ISBN 9781847039194.

KERSHAW, David. *Company law in context: text and materials*. *Second Edition*. Oxford: Oxford University Press, 2012, 944 s. ISBN 9780199609321.

MACNEIL, Iain. *Scots commercial law*. Edinburgh: Avizandum Publishing, 2014. 463 s. ISBN 9781904968566.

1.2. Monografie

BOHÁČEK, Martin. *Základy amerického obchodního práva*. Praha: Linde, 2007,352 s. ISBN 9788072016853.

CARDALE, Mark. *A practical guide to corporate governance*. London: Sweet & Maxwell, 2014, 888 s. ISBN 9780414030978.

HAVEL, Bohumil. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem. 1. vyd.* Ostrava: Sagit, 2012. 287 s. ISBN 9788072089239.

HUDSON, Alastair. *Understanding company law.* Abingdon, Oxon New York Routledge, 2012. 291 s. ISBN 0415682185.

LASÁK, Jan, Jarmila POKORNÁ, Zdeněk ČÁP, Tomáš DOLEŽIL a kolektiv. *Zákon o obchodních korporacích: komentář. Vyd. 1*. Praha: Wolters Kluwer. Komentáře (Wolters Kluwer ČR), 2014. 2872 s. ISBN 9788074785375. In: ASPI [právní informační systém]. Nakladatelství Wolters Kluwer [cit. 12.3.2018].

LIPOVSKÁ, Hana. *Moderní ekonomie: Jednoduše o všem, co byste měli vědět. První vydání*. Praha: Grada, 2017, 256 s. ISBN 9788027101207.

PAULET, Elisabeth. *The Subprime Crisis and Its Impact on Financial and Managerial Environments. An Unequal Repercussion at European Level*. Cambridge: Cambridge Scholars Publishing, 2012, 195 s. ISBN 9781443840774.

THE COMMITTEE ON THE FINANCIAL ASPECTS OF CORPORATE GOVERNANCE a GEE and Co. Ltd. *The Financial Aspects of Corporate Governance*. London: Gee, 1992, 91 s. ISBN 0852589158.

ŠTENGLOVÁ, Ivana, Bohumil HAVEL, Filip CILEČEK, Petr KUHN, Petr ŠUK. *Zákon o obchodních korporacích: komentář. 2. vyd.* V Praze: C.H. Beck. Velké komentáře, 2017, 1144 s. ISBN 9788074005404. In: BECK-ONLINE [právní informační systém]. Nakladatelství C.H. Beck [cit. 12.3.2018]. Dostupné z: http://www.beck-online.cz/.

ZOUFALÝ, Vladimír. *XXIII. Karlovarské právnické dny: XXIII. Karlsbader Juristentage.* Praha: Leges, 2015. 490 s. ISBN 9788075020789.

1.3. Odborné články

ANDREISOVÁ, Lucie. Působení správní rady v monistické struktuře akciové společnosti. *Obchodní právo*, 2014, roč. 23, č. 8, s. 314-323. ISSN 1210-8278.

BAINBRIDGE, Stephen M. Why a Board? Group Decisionmaking in Corporate Governance, *Vanderbilt Law Review*. 2002, Vol. 55, s. 1-55 [cit. k 12. 3. 2018]. ISSN 0042-2533. Dostupné z: http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.266683.

BODLÁK, František. Správní rada akciové společnosti v České republice a Itálii. *Obchodněprávní revue*, 2015, roč. 7. č. 3, s. 65–74. ISSN 1803-6554.

DĚDIČ Jan, LASÁK Jan. Monistický systém řízení akciové společnosti: výkladové otazníky (1. část). *Obchodněprávní revue*, 2013, roč. 5, č. 3, s. 65-71. ISSN 1803-6554.

DĚDIČ Jan, LASÁK Jan. Monistický systém řízení akciové společnosti: výkladové otazníky

(2. část). *Obchodněprávní revue*, 2013, roč. 5, č. 4, s. 97-110. ISSN 1803-6554.

FREEMAN, Mark, PEARSON, Robin a James TAYLOR. Law, politics and the governance of English and Scottish joint-stock companies, 1600 – 1850. *Business History*, 2013 Vol. 55, No. 4, 633–649 [cit. 12. 3. 2018]. ISSN 1743-7938. Dostupné z: http://dx.doi.org/10.1080/00076791.2012.741971.

GEVURTZ, Franklin A. The Historical and Political Origins of the Corporate Board of Directors. *Hofstra Law Review*. 2004, Vol. 33, Iss.1, Article 3. s. 1-86 [cit. 12. 3. 2018]. ISSN 0091-4029. Dostupné z: https://scholarlycommons.law.hofstra.edu/hlr/vol33/iss1/3.

HAVEL, Bohumil. A ještě k tzv. absolutoriu a také k přenosu obchodního vedení na správní radu. *Obchodněprávní revue*. roč. 5, č. 6, 2013, s. 171-175. ISSN 1803-6554.

KŘÍŽ, Martin. Monistický systém se líbí malým a středním podnikům. *Právní rádce*, č. 5, 2013, s. 18-22. ISSN 1210-4817.

PELIKÁNOVÁ, Irena. Problémy nové kodifikace, právnické osoby, jejich orgány, zastoupení a forma právních jednání. *Rekodifikace & Praxe*, 2015, č. 10.

WALKER, C.E, The History of the Joint Stock Company. *The Accounting Review* [online]. 1931, Vol. 6, No. 2. s. 97-105 [cit. 12. 3. 2018]. ISSN 1558-7967. Dostupné z: http://www.jstor.org/stable/238866.

2. Seznam použitých internetových zdrojů

BEATTIE, Andrew. *Market Crashes: The South Sea Bubble (1711)* [online]. Investopedia.com, 2018. [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné z: https://www.investopedia.com/features/crashes/crashes3.asp.

BARLOW, Jeremy. *Board of Directors vs. Management: What is the Difference?* [online]. Boardeffect.com, 2016 [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné z: https://www.boardeffect.com/blog/board-of-directors-vs-management/.

BATES, Stephen. *How Polly Peck went from hero to villain in the City* [online]. TheGuardian.com, 2010 [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné z: https://www.theguardian.com/business/2010/aug/26/polly-peck-business-asil-nadir.

COMPANIES HOUSE. *Official Statistics. Companies register activities 2016 / 2017* [online databáze]. Gov.uk, 2017 [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné z: https://www.gov.uk/government/publications/companies-register-activities-statistical-release-20162017/companies-register-activities-2016-2017#incorporated-companies.

DELOITTE. *Private Company Governance Brochure* [online]. Deloitte.com, 2016 [12. 3. 2018]. Dostupné z: https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/za/Documents/governance-risk-compliance/Private_Company_Governance_Brochure_19-07-2016.pdf .

DAVIES, Mervyn a kol. *Women on boards: 5 year summary (Davies review)* [online]. Gov.uk, 2015 [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné z: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/482059/BIS-15-585-women-on-boards-davies-review-5-year-summary-october-2015.pdf.

DĚDIČ, Jan. *Může být člen správní rady prokuristou akciové společnosti?* [online]. KSB.cz, 2017 [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné z: http://www.ksb.cz/cs/novinky-publikace/clanky/3882_muze-byt-clen-spravni-rady-prokuristou-akciove-spolecnosti.

FINANCIAL CONDUCT AUTHORITY. *Listing rules* [online]. Fca.org.uk, 2015 [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné z: https://www.handbook.fca.org.uk/handbook/LR.pdf.

FINANCIAL REPORTING COUNCIL. *Guidance on Board Effectiveness* [online]. Frc,org.uk, 2011 [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné z: https://www.frc.org.uk/getattachment/11f9659a-686e-48f0-bd83-36adab5fe930/Guidance-on-board-effectiveness-2011.pdf.

FINANCIAL REPORTING COUNCIL. *Guidance on Risk Management, Internal Control and Related Financialand Business Reporting* [online]. Frc.org.uk, 2014 [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné z: http://www.frc.org.uk/getattachment/d672c107-b1fb-4051-84b0-f5b83a1b93f6/Guidance-on-Risk-Management-Internal-Control-and-Related-Reporting.pdf.

FINANCIAL REPORTING COUNCIL. *The UK Corporate Governance Code* [online]. Frc.org.uk, 2016 [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné z: https://www.frc.org.uk/getattachment/ca7e94c4-b9a9-49e2-a824-ad76a322873c/UK-Corporate-Governance-Code-April-2016.pdf.

INVESTOPEDIA STAFF. *Case Study: The Collapse of Lehman Brothers* [online]. Investopedia.com, 2017 [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné z: https://www.investopedia.com/articles/economics/09/lehman-brothers-collapse.asp.

KRATOCHVÍLOVÁ, Kateřina. *Novela zákona o obchodních korporacích ulehčí také zakládání společností.* IHNED.cz [online]. Economia, 2016 [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné z: https://pravniradce.ihned.cz/c1-65495580-uleva-pro-korporace-skonci-statutarni-reditele.

MACNAMARA, Doug a BANFF EXECUTIVE LEADERSHIP INC. *Models of Corporate / Board Governance, April/May 2005* [online]. *Leadership Acumen*, vol 21, 2005 [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné z: http://www.banffexeclead.com/Newsletter04/PDF/Leadership%20Acumen%2021%20V2%20Models%20of%20Corporate%20and%20Board%20Governance.pdf.

PRACOVNÍ SKUPINA KOMISE PRO CENNÉ PAPÍRY. *Kodex správy a řízení společností založený na principech OECD* [online]. MFCR.cz, 2004 [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/assets/cs/media/2004_Kodex-spravy-a-rizeni-spolecnosti-2004-KCP.pdf.

PRIVY COUNCIL OFFICE. *Chartered bodies* [online databáze]. Independent.gov.uk, 2018 [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné z: https://privycouncil.independent.gov.uk/royal-charters/chartered-bodies/.

THE INSTITUTE OF CHARTERED ACCOUNTANTS IN ENGLAND AND WALES. *Corporate governance codes and reports* [online]. ICAEW.com, 2018 [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné z: https://www.icaew.com/library/subject-gateways/corporate-governance/codes-and-reports.

THE ROYAL EXCHANGE. *Heritage of The Royal Exchange* [online]. TheRoyalExchange.co.uk, 2018 [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné z: http://www.theroyalexchange.co.uk/heritage/.

3. Seznam použitých právních předpisů

Nařízení Rady (ES) č. 2157/2001 o statutu evropské společnosti (SE). In: ASPI [právní informační systém]. Nakladatelství Wolters Kluwer ČR [cit. 12. 3. 2018].

Návrh poslanců Jaroslava Zavadila, Romana Sklenáka, Bohuslava Sobotky a dalších na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). Dostupný z: http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=7&ct=592&ct1=0 [cit. 12. 3. 2018].

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb., a některé

další zákony. Dostupné z: https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=ALBSAW9B84DM [cit. 12. 3. 2018].

VELKÁ BRITÁNIE. Companies Act 2006. In: Westlaw UK [právní informační systém]. Nakladatelství Thomson Reuters [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné z: https://legalresearch.westlaw.co.uk/.

VELKÁ BRITÁNIE. Companies (Model Articles) Regulations 2008/3229. In: Westlaw UK [právní informační systém]. Nakladatelství Thomson Reuters [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné z: https://legalresearch.westlaw.co.uk/.

VELKÁ BRITÁNIE. Joint Stock Companies Act 1844. In: Westlaw UK [právní informační systém]. Nakladatelství Thomson Reuters [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné z: https://legalresearch.westlaw.co.uk/.

VELKÁ BRITÁNIE. Partnership Act 1890. In: Westlaw UK [právní informační systém]. Nakladatelství Thomson Reuters [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné z: https://legalresearch.westlaw.co.uk/.

Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Nakladatelství Wolters Kluwer ČR [cit. 12. 3. 2018].

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Nakladatelství Wolters Kluwer ČR [cit. 12. 3. 2018].

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Nakladatelství Wolters Kluwer ČR [cit. 12. 3. 2018].

Zákon č. 458/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). In ASPI [právní informační systém]. Nakladatelství Wolters Kluwer [cit. 12. 3. 2018].

Zákon č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Nakladatelství Wolters Kluwer ČR [cit. 12. 3. 2018].

4. Seznam použité judikatury

Aberdeen Railway Co v Blaikie (1854), 17 D. (H.L.) 20. In: Westlaw UK [právní informační systém]. Nakladatelství Thomson Reuters [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné z: https://legalresearch.westlaw.co.uk/.

Automatic Self-Cleansing Filter Syndicate Company, Limited v Cunnighame [1906] 2 Ch 34. In: Westlaw UK [právní informační systém]. Nakladatelství Thomson Reuters [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné z: https://legalresearch.westlaw.co.uk/.

Ebrahimi v Wetsbourne Galleries [1973] A.C. 360. In: Westlaw UK [právní informační systém]. Nakladatelství Thomson Reuters [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné z: https://legalresearch.westlaw.co.uk/.

Re Haycraft Gold Reduction and Mining Company [1900] 2 Ch. 230. In: Westlaw UK [právní informační systém]. Nakladatelství Thomson Reuters [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné z: https://legalresearch.westlaw.co.uk/.

Salomon & Co Ltd v Salomon (1897) A.C. 22. In: Westlaw UK [právní informační systém]. Nakladatelství Thomson Reuters [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné z: https://legalresearch.westlaw.co.uk/.

Sharp v Dawes [1876] 2 Q.B.D. 26. In: Westlaw UK [právní informační systém]. Nakladatelství Thomson Reuters [cit. 12. 3. 2018]. Dostupné z: https://legalresearch.westlaw.co.uk/.

Stanovisko Nejvyššího soudu sp. zn. Cpjn 204/2015 ze dne 13. ledna 2016. In: ASPI [právní informační systém]. Nakladatelství Wolters Kluwer ČR [cit. 12. 3. 2018].

Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 14 Cmo 312/2015 ze dne 6. dubna 2017. Dostupné z: http://kraken.slv.cz/VSPHA14Cmo312/2015 [cit. 12. 3. 2018].

Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Tdo 488/2008 ze dne 27. srpna 2008. In: ASPI [právní informační systém]. Nakladatelství Wolters Kluwer ČR [cit. 12. 3. 2018].

Seznam zkratek

CA 2006 – Companies Act 2006.

CEO – Chief Executive Officer.

CFO – Chief Financial Officer.

GBE – Guidance on Board Effectiveness.

GRM - Guidance on Risk Management, Internal Control and Related Financialand Business Reporting.

LR – Listing rules.

OZ - Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

MA – Companies (Model Articles) Regulations 2008/3229

Nařízení o SE - Nařízení Rady (ES) č. 2157/2001 o statutu evropské společnosti (SE).

NS - Nejvyšší soud České republiky

SE – Evropská společnost.

Stanovisko NS – Stanovisko Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. Cpjn 204/2015 ze dne 13. ledna 2016.

UKCGC – The UK Corporate Governance Code.

Zákon o SE - Zákon č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti.

ZOB – Zákon č. 21/1992 Sb., zákon o bankách.

ZOK – Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích).

Abstrakt: Postavení správní rady v české a anglické úpravě

Tato diplomová práce se zabývá postavením a působností správních orgánů v české a anglické úpravě. V části první autor pomocí deskriptivní metody vymezuje teoretická a ekonomická východiska řízení akciové společnosti prostřednictvím správního orgánu, kdy uzavírá, že správní orgán by měl sloužit především jako prostředek úspory nákladů zastoupení a flexibilní systém řízení. V druhé části práce se autor za užití deskriptivní, analytické a syntetické metody zabývá organizační strukturou, postavením a působností správní rady a dále vybranými výkladovými problémy spojenými s českou úpravou. Tuto část autor shrnuje závěrem, že správní rada díky kontrolním a výkonným prvkům stojí na pomezí mezi představenstvem a dozorčí radou, což z ní činí orgán *sui generis*. Třetí část práce provádí prostřednictvím deskriptivní, analytické a syntetické metody exkurs do práva anglického, kde se autor zabývá historickým vývojem, organizační strukturou, postavením a působností anglického orgánu Board of Directors jakožto anglického protějšku správní rady. Autor skrze historický a teleologický výklad definuje Board of Directors jako platformu ředitelů, která má postavení centrálního managementu odpovědného za řízení anglických akciových společností. Toto je následně demonstrováno prostřednictvím jeho modelových manažerských a kontrolních působností. Čtvrtá část diplomové práce prostřednictvím metody komparativní obě úpravy srovnává, kdy autor vyslovuje názor, že správní rada nemá v České republice tak silné vedoucí postavení jako Board of Directors v úpravě anglické. Nadto autor shrnuje, že správní rada neposkytuje v důsledku nevhodné koncepce monistického systému dostatečnou úsporu nákladů zastoupení a flexibilitu řízení. V rámci návrhu *de lege ferenda* autor označuje za stěžejní pro zajištění efektivního a flexibilního pojetí správní rady zrušení statutárního ředitele jako statutárního orgánu společnosti a omezení zákonné regulace na nezbytné minimum. Diplomová práce tak výkladem problematických oblastí české úpravy společně se zahraničním pohledem

na monistický systém přispívá do odborné debaty a poskytuje inspiraci pro akcionáře monistických společností.

Klíčová slova:

Monistický systém vnitřní struktury společnosti, správní rada, Board of Directors.

Abstract: The role of Governing Board under Czech legal regulation and the role of Board of Directors under English law

This Diploma Thesis deals with the position and role of Governing Bodies of joint-stock companies under Czech and English law. In the first part, the author sets theoretical and economical reasons behind the management of a joint-stock company via Governing Body by way of descriptive and explanatory method, and concludes, that a Governing Body should be an instrument which mitigates the agency costs and provides for a flexibile system of governance. In the second part of the Thesis, the author deals with structure, position and role of a Governing Board and related interpretation problems of Czech regulation by way of description, analysis and synthesis. The author summarises the second part with a definition of czech Governing Board as a *sui generis* body with supervisory and managerial powers, whose position stands somewhere between Managing Board and Supervisory Board. The third part of the Thesis makes an excursion into English law through descriptive, analytic and synthetic method, where the author deals with history, structure, position and role of a Board of Directors as an english counterpart of czech Governing Board. The author defines Board of Directors through historical and teleological interpretation as a platform of Directors whose position in the company is a central management responsible for governing the affairs of the company. This position of the Board of Directors is demonstrated through its model managerial and supervisory function. In the fourth part of the Thesis the author compares Czech and English regulation of Governing Bodies and concludes, that Governing Board under Czech law does not have such a leading role as a Board of Directors under English law. Moreover, the author claims that as a result of inadequate concept of a czech One-tier structure, the governing Board does not provide for the mitigation of agency costs and flexibility of management. At the end of the Thesis the author proposes *de lege ferenda* regulation for an effective and flexible concept

of a Governing Board which requires the cancellation of a Statutory Director as a statutory body of a joint-stock company and limitation of the statutory regulation to necessary minimum. By providing possible resolution to the interpretation problems of czech regulation as well as foreign view on the One-tier structure, this Thesis contributes to the legal debate and serves as an inspiration for czech shareholders of one-tier joint-stock companies.

Key words:

One-tier structure, Governing Board, Board of Directors.